

12 RÖPIRAT.

Budapest,

1881. november 15.

II. évfolyam

II. füzet.

A zsidókérdés korunk követelménye.

Az emberi szellem, folytonos fejlődésében apránként fedezi fel a félszeg társadalmi viszonyoknak teremtő okait, a melyeknek megszüntetése szent czéllá magasztosul, mivel a közboldogság kérdésében lényeges akadályozó tényezőkként szerepelnek.

A megszokott rosznak ismerete kelti fel az emberben a jónak eszméjét, s buzdítja állandó munkásságra, hogy természeti tehetségeinek igénybe vételével, küzdjön azon áramlat ellen, mely az emberiség anyagi vagy szellemi életére káros befolyást gyakorol.

Ezen igyekezet természetünkben rejlő jó tulajdon, s az élet becse és értéke attól függ, mennyire iparkodtunk felhasználni ezen képességet, mely az embert öntudatos önelhatározásra képes lénynyé teszi, s megtanítja megvetni a körülmények által teremtett helyzetekben való gyáva megnyugvást.

Hiszen e törekvés nélkül szellemtelen, durva anyagnak kellene magunkat ismernünk, a kik felett a végzetszerűség gyakorolja félelmes hatalmát, s a kiknek életviszonyait az elévült szokás állapítja meg, és a pusztá véletlen szabályozza.

Nagy emberek ismertető jele az, hogy eltérve a köznapitól, maguk állítanak fel maguknak szabályokat, s inkább készek magukra zúdítani a kislelkek előítéletét, hogysen a megszokottság kedvéért feláldozzák meggyőződésüket, s az ujjongó tömeg tapsaiért lemondjanak életcéljukról.

Ha ez az igazság áll a századoknak egyes kimagasló alakjaira, áll ez az egyes korszakokra nézve is, a melyek törekvéseikben az élő emberiség gondolkodásmódját tükrözik vissza, s adatot szolgáltatnak a jövő számára, melyből az a műveltség és felvilágosodás állapotára helyesen következtethet.

Minden kornak van speciális törekvése, mely vele szerves összefüggésben áll, s a melynek eszméje az élő nemzedék lelki tehet-

ségeit áthatván, megtermékenyíti az értelmet, lánggra gyulasztja a szívet, tetterőre aczélozza az akaratot, hogy megtanítsa bennünket, a nagy tömeg durva felfogása ellen küzdve, vért és életet áldozni szép és nemesért.

A korszellem tehát semmi más, mint bizonyos epochában élő nemzedéknek küzdelme és törekvése a visszas világrend ellen, melyet az által akar helyreállítani, hogy a sérelmet képező ok elmozdításával, magának oly helyzetet igyekszik teremteni, mely igényeit kielégíteni képes.

Küzdeni a megismert rász ellen tehát emberi jog, s mindaz zsarnokság, a mely ennek elnyomására tör.

Korunkat talán épen azért lehet a felvilágosultság századának nevezni, mivel a kutató ész oknyomozó irányban haladva, alapjában felderíteni akarja azon okokat, melyek anyagi és szellemi pangásunknak tényezői, s a melyek társadalmi nyomoraink előmozdító gyanánt szerepelnek.

A szabadság, testvériség, egyenlőség magasztos ideálja öleli át szeretetének melegével a világot, s eltiporni kész azt a töredéket, mely magának világaluralmat akarván biztosítani, arculverő századunk szent céljait, s az anyagi és erkölcsi tönk örvényébe akarja lökni keresztény társadalmunk alapelemeit.

Ezért nőtte ki magát a zsidókérdés korkérdéssé!

Nem fajgyűlölet, nem lázítás érlelte ezt ennyire, de a korszellem rejté magában azt a csirát, melyből az antisemitikus mozgalmak lombos fája fakadt.

S e mozgalom létjogát senki többé kétségbe nem vonhatja, mert a sémita kérdés annyira megizmosodott, hogy mellette többé simán elsiklani nem lehet, hanem a legközelebbi jövőben vele leszámolni kell.

Felhozhatnám szavaim igazsága mellett azon üdvös mozgalmakat, melyek majd csaknem egy időben indultak meg az egész continensen, hivatkozhatnám a felháborodott közvélemény erélyes kifakadásaira; de mindezeket figyelmen kívül hagyva, csupán arra akarom olvasóink figyelmét felhívni, hogy melyek azok az eszközök, melyek segítségével magunkat ezen kosmopolita faj gyalázatos üzelmei alól felszabadíthatjuk, s a humanismus korlátai között húzhatunk cordont gálád törekvései ellen.

Ezen eszközök között elsőnek és legfőbbnek tartom a zsidók vagyonszerzési jogának korlátozását.

Tehetné valaki erre azt a megjegyzést, hogy ez magánjogi természetű kérdés lévén, nem vagyunk illetékesek bonczolgatásába bocsátkozni.

Csakugyan magánjogi kérdés, de én azt mondom, kötelesek vagyunk tárgyalni, hogy a félrevezetett közvélemény szeméről letépjük a hályogot, melyet az álliberalisínus vakító fénye keltett rajta.

Csak az tud objectív ítélni, a ki a helyzetet a maga összességében és valóságában ismeri.

Igaz ugyan, hogy államgazdaszati szempontból (a modern theoria szerint) mindegy az, ha az ingatlanok után járó kincstári illetékek, kisebb vagy nagyobb részletek után, keresztény vagy zsidó által rovatnak le, de nem mindegy nemzet-politikai szempontból.

Én a tulajdonosok jogvédelme mellett, még a pauperismus megakadályozását is államcélzónak tartom.

Már pedig egyesek túlságos mérvű gyarapodása a többség elszegényedésével áll egyenes arányban.

Egy állam kültekintélye és boldogsága a középosztály vagyosságától függ. Ott, a hol a többség nyomorral küzd, s a hol az államtárgok vagy a túl-vagyonosak vagy a földhöz ragadt szegények osztályába csoportosíthatók; ott ahol a pénz-aristokrácián és a nyomor proletárjain kívül más tömör néposztály nem létezik: sem az állam iránt tartozó köteleességek teljesítése, sem az állam competens jogainak megfelelő helyes intézkedések gyakorlása nem képzelhetők.

S nem nő félelmes módon a zsidók vagyonosodása? Nem gyorszik e a sémita faj, folyton, míg a középosztály már már koldusbotra jut?

Az elszegényedéssel a munkahiány okozatos összefüggésben áll. A munkahiány természetes következménye pedig a nyomor, az éhenhalás.

Kérdem tehát: nem-e társadalmi viszonyaink egyenes megátadása rejlik – legalább implicite – a zsidók túl-vagyonosodásában? Vagy egészséges az a társadalom, melynek lényeges mozgató elemét: a munkakeresletet nem hozzuk összhangba a munkakifutók számával és igényeivel?

A munka jogkötelezettség!*) Hogyan boldogulhat az az állam, melynek tagjai e kötelezettségnek eleget tenni nem tudnak?

Minden állampolgárnak munkájából kell megélnie; de hogyan eszközölje életfentartását, ha az állam munkásokkal túlterhelve van?

A logika itt nagyon világosan okoskodik, s mégis találkoznak közöttünk, kik e kétségbeejtő helyzet daczára a könnyűvérű gentleman szerepét játszák!

*) Fichte Hátr. irat. Bonn 1834. II. 513.

Vagy oly hatalommá nőtte volna már ki magát a zsidóság a melynek ellenében a keztyűt felvenni gyávák volnánk? Mi, kik egykor Európa sorsát tartottuk kezünkben, a süllyedés oly alacsony fokára jutottunk volna már, hogy egy marok parasita lélek aljas rabszolgáivá törpüljünk?

A vagyonszerzési jog korlátozásában a nemzet illetékes hatalommal bír.

Az 1498, 55. t. ez., továbbá az 1647. 17. és 1715. 16 - i 7. t. czikkek elrendelik, hogy a főpapok világi javakat se királyi adomány, se bármely más módon ne szerezhessenek többé, sőt még zálogba se bírhasanak. E törvényeknek indokolása a birtok-összehalmozásban culminált. Kérem most, nem kelne-e el ezen „manus-mortua” törvény a zsidók ellenében, kik a clerus gazdagságát már rég meghaladták? S míg a főpapi javak haszonélvezői magyar vérből származott testvéreink, – kik tagadhatlanul sokat áldoztak nemzeti czélokra, – addig a zsidók idegenek e haza földén, kiket ide nem vért kötelék, nem szent érdek, de piszkos önhaszonlesés köt, s a kiknek a haza érdekében hozott legnagyobb áldozatuk az, hogy a kincstári bevételeket egy-egy 50 kros bélyeggel szaporítják a melylyel utált nevüket vedlik le, hogy a nemzet dicsó férfainak neveit bitorolják.

Ne bírjon a zsidó ingatlant tulajdoni joggal! Ezt megtilthatja a nemzet akarata!

Kezünkben tartjuk az eszközöket, melyek bennünket egy szégyenteljes jövőtől menthetnek meg, miért nem használjuk fel őket?

A törvényhozók kötelessége gondoskodni a nép érdekeiről, a felmerült szükségletek követelményeihez szabni a törvényeket. Ha bármely szentesített törvény nem felel meg az általános célznak: t. i. a közjólét előmozdításának, sohasem kell annak hatályon kívüli helyezését szégyeneim, mert az álszemérem kicsinyes indoka a nemzet sirját áshatja meg.

A nép érdeke pedig az emancipáció eltörlését követeli. Igenis, nekünk nem kell emancipáció, s ez nem az én egyéni nézetem, de a korszellem kívánalma!

A nemzet hangulata kell, hogy úgy bel, mint külpolitikai tekintetben irányadó legyen. A nép pedig nem akarja túrni az emancipációt!

Népek sorsának intézői, a nép kívánja töletek jogainak védelmét, s az Isten ítélőszéke előtt tesz benneteket felelősekké hanyagságtokért!

E valódi „suffrage universel” alapján gyors intézkedést követelhetünk töletek, mert az általános népképviselő nem egyes személyek nézetét, de a nemzettest többségét kell, hogy repraesentálja.

Ha a nép befoly a törvényhozásba, mivel ő választja azt a testületet, mely a törvényhozás egyik factorát képezi, miért nem iparkodik e testület képviselni a nép érdekét?

Nézzünk szét a gyakorlati életben, s lelkünkben önként merül fel az a következtetés, hogy helyzetünk tarthatatlan már.

A nép kenyéréért kiált, s a legnagyobb anyagi szükséggel küzdve, hívja fel az igazságos Isten büntetését azok ellen, a kiket a törvény szabadalmazott fosztogatók gyanánt megtűr!

S talán ő az oka nyomorának? Igen, oka annyiban, a mennyiben a bárány oka a farkas vérengző természetének. A nép az a nyers anyag, a melyből a zsidóság ösztöne tápot nyer.

Társadalmi viszonyaink új alapra helyezésének általános szükségét érezzük, a közvélemény megegyezett az okban, mely siralmas miseriáink alapját képezi, s mégis nemhogy ezen ok megszüntetésével véget vetnénk sanyarú helyzetünknek, hanem a bevitott tények daczára meggyőződésünket akarjuk agyondisputálni.

Látunk leplezetlenül keserű igazságokat, s mégis magunkra akarjuk erőszakolni azt, hogy a mit látunk, nem jól látjuk.

Beismerjük, hogy a zsidó rákfene nemzetünk testén, de a helyett hogy operálnánk, várjuk míg a mart seb magától begyógyul.

Farkast nem lehet megszeliidíteni.

Fáj a léleknek látni, hogy a nemzet zöme vak eszközzé aljasul egy piszkos haszonleső nép kezében, a melyet az, ha önző céljaira eléggé kizsákmányolt, kifacsart citrom gyanánt vet el magától.

Ébredjünk a lethargiából! Az utókor bennünket fog a gyalázatért felelőssé tenni.

Itt az idő hogy egyesüljünk, s hangoztatott elveinket a gyakorlatban is alkalmazzuk!

Ha e nemzet összetart, a szebb jövő hajnala fog pirkadni hazánk egén, s e szent földet, (melynek minden porszemére őseink vére csorgott, s a melynek minden hantját egy-egy porladó tetem, szereteteinknek kihűlt hamvai tették szent ereklyékké,) úgy megtisztíthatjuk a mocskos söpredéktől, mint házunk küszöbét a szeméttől.

Államférfiak, gondolkodjatok e felett; mert a nép nem akarja utánozni a gladiátorokat, hogy gyilkosai előtt az „Ave Caesar, morituri te salutant” meggyalázó szavait kiáltsa.

A boldog aranjezi napok után eljő a fizetés órája is! A Tuileriák bacchanáliáinak véget vetett Sedán!

A Nemezis ma felemel, holnap sújt!

Álapostolok, vak vezérek! kellene-e meggyőzőbb érvek a sötét valónál? Vagy nem vetettek még az élet szomorú példái fényes világot a kételkedők szirt-agyaiba?

Nem, a helyzet felől mindnyájan tisztában vagyunk, csakhogy nálunk a Judások száma sok.

Vannak közöttünk, kik herostratesi dicsőségre vágyakoznak, de ezeknek jó lesz megjegyezni, hogy Isten s ember előtt ők fogják a jövő következményeiért a felelősséget magukra vállalni!

Dixi et salvavi animam meam!

Dereskei.

Herman Ottó és Simonyi Iván országgyűlési képviselők s a zsidókérdés.

– A közlemény vége. –

Hogy a történelem terén a zsidók csak saját történelmüket művelik, nagyon érthető; hogyan foglalkoznának ők más népek történelmével, midőn szerintük csak ők emberek, a többi pedig csak tisztátalan állat.

Azt nem egészen helyesen mondja, tisztelt Hermán Ottó képviselő úr, hogy „a zsidók észszel, szemességgel, élelmességgel és egy kis furfanggal boldogulnak”; így lesz helyesebben mondva: gazsággal, erkölcstelenséggel, szemtelenséggel és nagy mérvű aljassággal érik el céljait. S az, hogy a tömeg úgy gondolkozik: „Én nehezen dolgozom” stb. így lesz szerintem igazabban, hívebben elmondva: „Én nehéz, becsületes munkában töltök éjt napot, s az lesz belőle, hogy anyagiilag, erkölcsileg, szellemileg sülyedek és tönkre jutok: a zsidó pedig törvényesen lenyúzza a bőrömet, és lesz gazdaggá, hatalmassá munka nélkül, csupán szemtelenség, gazság és aljasság által.” Igen, így gondolkozik az a tömeg. És pedig abban a tömegben vannak nemcsak kérges tenyerű földművesek és iparosok, hanem orvosok, ügyvédek, írók, tudósok és minden rendű és foglalkozású emberek. Productiv szellemi munka és széltolás, pöffeszkedés, szédelgés között roppant különbség van, s a zsidók csak ez utóbbiakat művelik a szellemi téren. Ha fáradtak, dolgoztak mások: ott áll mögöttük a zsidó, hogy a babérokat arczátlanul a saját fejére tegye; s a zsidó sajtó unisono alleluját zeng rá. Ha szól keresztyén ember szépet okosat, agyonhallgattatik; de nyikkantsa el magát egy Gelléri, az összes hírlapok édig dicsőítik.

„A faluzó rongyszedő zsidó – tehát – a néppel érintkezik”! Ez az érintkezés aztán rendesen oda megy ki, hogy koldusbotra jut a nép, és szellemileg, erkölcscileg, testileg nyomorulttá lesz; mint mi-

kor egy ember vérmérgezést kap, úgy a társadalom vére is megromlik a zsidóktól és megrothad. Nem az az elvük a zsidóknak: „lekötelezni és kihasználni”, hanem: „demoralizálni és kifosztani”. Föltevé, de meg nem engedve, hogy – mint a tisztelt képviselő úr állítja, – ezzel csupán védekeztek a zsidók: nem kellett vele védekezniük elnyomatás ellen akkor, midőn a biblia ezen sorai írtak: „A döghúst ne edd meg, hanem mérd el pénzért az idegennek”. Úgy látszik, ezt tartják ma is irányadóul a zsidó vendéglősök.

Való, hogy a zsidók e pusztítási rendszere az emberi gyarlósággal számol; melyet ép azért előidézni is törekszik, hogy kizsákmányolhassa. Az is való, hogy a zsidók ezt szokták ellenvetni: „Úgy kell annak a ki könnyelmű.” Pedig hát valjon az a könnyelműség, de nem, csak jóhiszeműség, még ez sem szabatos kifejezés, hanem azon becsületes jó érzelműség, mely másról nem tesz föl gonoszsgot, aljasságot, (mert ő maga nem gonosz, nem aljas, és ép azért nem is védekezvén jó előre ellene, áldozatul esik annak,) – hát ez nagyobb bűn-e, mint ezen becsületes érzelmű embereknek, – kik az állam alkotó anyagát képezik, annak fentartói, – testi és lelki tönkretétele, kifosztása, kora sírba döntése, s kenyértől, hajléktól megfosztott árvákkal a börtönlakók számának szaporítása, jött ment bitang nép által, mely a magyar állameszméhez, a magyar királyhoz nem-hogy nem szít, de sőt államot, trónt és oltárt fölforgatni törekszik!? Nemcsak az 1873-iki katasztrófa vitt sok keresztyént a tébolydába és halálba – Herman Ottó úr! – hanem folyton, napról-napra ma is jutnak koldusbotra, lesznek földönfutókká becsületes keresztyén családok hazánkban is, s azt sem Arbuez hívei cselekszik!

Ép azért nem is martyrium az, – tisztelt képviselő úr – a zsidók részéről, ha jajveszékelnék, mikor bűneikről van szó; hanem phariseusi képmutatás. Tudják, ösmerik ők jól az ő gatzetteiket, és kutatás nélkül is rá akadnak, a mint ezt a „12 röpirat” 11-ik számában közzétett zsidó kiáltvány is bizonyítja.

Nem ezen fosztogatási rendszer áldozatai azonban még, hála Istennek, legalább túlnyomó részben nem – bár Hermán képviselő úr ezt állítja, – az antisemiták. Azok, kik e rendszernek áldozatai lettek, rendesen hallgatnak: a nyomor tanyáján, a börtönökben, meg a sírok fenekén! – –

Simonyi Iván képviselő úr – különben szintén szellemdús czikkeiben, – a mai általános szegényedés és corruptió okát nem a zsidókban, de a tőkének a földbirtok fölötti jogtalan előnyében látja; s mivel a zsidók jobbára a tőkék birtokosai, szerinte ez magyarázza meg, hogy a zsidók vagyona a többi lakosok rovására épúgy növekedik, mint az ellenük tapasztalható gyűlölet. Szerinte azonban mind

e baj megszűnik, ha a zsidók földbirtokosokká lesznek. Szép orvoslási elmélet! Épen arra megy ki, mint midőn a cigány így vigasztalta magát: „Hogyha mind eldeglük a malacs, majd megszűnik a deg!”

Nem a tőke, – t. Simonyi úr! – hanem a zsidó család viszi el a földműves földjét, az iparos műhelyét, a kereskedő boltját. A tőke és földbirtok egymáshoz való viszonyát a helyes egyensúly helyzetébe hozza, minden aránytalan adóztatás és egyéb körülmények daczára is, a szabad árképződés. (Ez azonban nem zárja ki azt, hogy ezen helyes egyensúly létrejöttét a törvényhozó testület és kormány működése is elő ne segítse; s ha erről volna szó. akkor Simonyi Iván képviselő úr figyelemre méltó fejtegetései nagyon helyén volnának.) A tőke drágasága és a földbirtok feletti előnye sohasem tett még tönkre egy államot sem; de annál többet, a lakosokat úgy a tőke mint a földbirtokból egyaránt kifosztó zsidóság.

Különben Simonyi Iván úr cikkeinek végbenyomása az, a mi Shakespeare „Július Caesar”-jában Antonius beszédéé Caesar holtteste mellett: „Brutus roszelelkűleg, álnokul, alacsony orgyilkos módjára legyilkolta jótevőjét, a haza támaszát, a nagy és nemes Caesart; de Brutus azért nem hibás: mert Brutus derék, becsületes (és más fajtabélieknél „intelligensebb”) férfiú!”

„Isten országa bennetek vagyon!” monda Jézus; épúgy lehet mondani: „Az állam bennetek vagyon, óh polgárok!” Hol az állameszme, az államalkotási akarat az emberekben nincs meg: ott – a társadalmi életnek ezer és ezer apró körülményeit, viszonyait mind kimerítő törvényekkel szabályozni, s ezek végrehajtását ellenőrizni, kivált mikor az ellenőrzők is épen azokat kijátszani akarják, úgy, hogy ellenükben is ellenőrzőket kell alkalmazni, s ezek ellen ismét, s így a végtelenig, lehetetlen lévén, – államot alkotni, fen tartani teljes képtelenség. Tehát az egyháznak is, mely a belső emberre hat, hozzá kell járulnia az állami élet létesítéséhez és fentartásához, és a zsidó vallást kivéve, hozzá is járul. Minden lépten nyomon árt hat az ember embertársának, a nélkül, hogy megtorolni lehetne (ezt bizonyítják a párbajok is); ámde a keresztyén és minden más vallású, a zsidót kivéve, így gondolkozik: „Miért bántsam én azt, a ki engem nem bántott? Sőt inkább jót teszek vele, úgy tesz én velem is jót úgy többi embertársam, mint az Isten”; a zsidó pedig megfordítva így gondolkozik: „Ártanom kell a nem-zsidónak minden lépten-nyomon, mert csak úgy várhatok jót hittársaimtól és az istentől.” S hogy a zsidó így gondolkozik, azt bizonyítja nemcsak a talmud, hanem az, hogy így is cselekszik. Lehet-e az ilyen elemeket megtűrni az államban? Nem égbekiáltó igazságtalanság-e az állam és társadalom részéről a nem-zsidók ellen ily harcot viselő eleme-

ket egyenlő jogosítványokkal ruházni föl azokkal, kik ilyen harcot nem viselnek, s ép azért annak áldozatul is esnek?

Ez a történetük a római birodalom bukásától kezdve a zsidóknak. Elszéyedtek az egész ösmert világba, s kezdtek gazdálkodni ép úgy, mint azelőtt Alexandriában és Rómában tették. De biz akkor ízibe „Czoki jakhecz!” lett belőle, s azontúl az illető országokba részint belépniök sem volt szabad, részint ha bemehettek is, sem birtokkal sem jogokkal többé nem bírhattak. Befogadta őket – magának sírásókul – a szerencsétlen Lengyelország. Most az újkor kezdetétől, folyvást áradnak ki onnan Európa többi részeire, vissza szemtelenkedve azon országokba, honnan kiverték őket. A zsidó gatzettek nagy részben feledésbe mentek, s az új nemzedéknél, képmutatásuk által szánalmat gerjesztettek maguk iránt. A szánalomhoz járultak a zsidók által terjesztett hamis okoskodások, hogy „a zsidók gazlelkűségének megteremtője az elnyomás és üldözés volt, megszüntetője majd a jogegyenlőség – zsidók és nem-zsidók közt – lesz; a zsidóság majd összeolvad a keresztény népekkel, s azokat faji előnyeivel gazdagítja.” (Azok a faji előnyök: szemtelenség, aljasság, becstelenség, erkölcstelenség, pöf-feszkedés, – na és még több is van, de mind hasonszerű, – ki kér belőle?) És a jámbor keresztyén népek, kiket már egyszer – vagy többször – a zsidóság kirabolt, azon balga hitben, hogy – a mi már annyiszor hiú reménynek bizonyult, – majd most fog a kutyából szalonna válni: megadták a visszaszemtelenkedetteknek az egyenjogúságot a benszülött lakosokkal. S most hogy látjuk, miszerint a zsidóság a jótéteményt ismét kifosztásunkkal hálálta meg, és rá kiáltunk méltó boszankodással: „Jakhecz te csalsz, te ígéreteidet nem váltottad be, te most is a régi vagy!” halljátok az ellenvetést: „De hadjon nekem polgártárs idő, míg levetkezhetek ezt a természet!” De a kinek esze van, ne hagyja magát tovább áztatni. Keresztyének! A farkas báránybőrbe bújva kéredzett be hozzátok; látjátok mi lett a következménye, hogy beeresztettétek: azért rajta, sorakozzunk, s ugrasszuk ki ő kelmét, míg nem késő!

De nem doronggal! Őt illetőleg (vagy ütőleg) méltó lenne ez, de mi hozzánk nem méltó. Ne adjatok a zsidónak, ne vegyetek a zsidótól, és semminemű érintkezésbe vele ne lépjete! Hálójukba került s a nyomor vagy bűn posványába rántott testvéreiteket ne igyekezzetek még jobban eltaposni, hanem mentsétek meg közös erővel. Gatzetteiket toroljátok meg egyesült erővel törvényes utón. És sür-gessétek a törvényhozást, a kormányt, hogy a veszélyt, mely fenyeget benneteket, ne nézze tovább közönnyel; hanem a zsidóság kiutasítása vagy egyébként ártalmatlanná tévése iránt haladéktalanul intézkedjék. A törvényhozás és kormány nem akarhatják, hogy ha-

zánkban a muszka és németországi dolgok ismétlődjenek, hogy a nép maga legyen kénytelen elúzni fosztogatóit, mert kormánya azt törvényes úton békésen elintézni nem akarta, vagy képtelen volt.

A zsidó Magyarországon nem magyar, és semmiféle államban nem azon állam polgára, és soha sem lesz, és nem akar az lenni. Ha pedig a zsidók önálló nemzetiségüket (mondhatnám: államiságukat) megtartani akarják, hát tartsák meg, de szűnjenek meg az emberiség tetvei lenni: menjenek Jeruzsálembe vagy akárhova; keressenek, alapítsanak maguknak hazát, legyenek ott szabadok, fejlesszék nyelvüket, irodalmukat, kultusokat, és így a népek nagy családjában tisztelt és szeretett állást vívhatnak ki; de azt, hogy tovább is minket pusztítsanak, nem tűrhetjük és nem tűrjük.

Nyíri Elek.

A pátyi zsidó, s még valami.

A múlt nyári napok egyikén, egy szegény pátyi asszony állított be egy Budakeszin nyaraló komámasszonyomhoz, ki pár nappal előbb nagyobb mennyiségű tojást vásárolt a szegény asszonytól. Sírt, rítt szegény feje, ezer meg ezer bocsánatot kért a komámasszonytól, hogy ne haragudjék; ő nem akarta megcsalni, hanem az a hunczut zsidó az oka mindennek.

Mindebből az én komámasszonyom persze nem sokat értett. De csakhamar fölnyíltak szemei, amint a szegény pátyi asszony azt a kérdést intézte hozzája, hogy: Úgy-e sok rossz volt a tojás között? Persze, hogy a tojás még nem kelt mind el, de a már elhasználtak között volt bizony elég romlott. Mit megértvén a pátyi asszony, nagy jajveszéklésben tört ki, hogy itt vettek legtöbbet, mit tegyen, ha a pénzt visszakövetelik, vagy a még meglevő tojást visszaadják, mint másutt tették.

Az én áldott lelkű komámasszonyom ugyan nem követelt a szegény asszonyon semmit; de a ki tudja, hogy a Budakeszin nyaraló fővárosiak legnagyobb része zsidó: könnyen kitalálhatja, hogy a szegény pátyi asszonynak több olyan irgalmas vásárlója sem akadt, mint az én komámasszonyom.

No de nem ez a java, hanem ami a dolog magyarázatát adja; ami, a pátyi asszony előadása szerint, körülbelül a következő:

Van Pátyon egy zsidó, – lehet több is, – aki természetesen mindennel kereskedik a világon, de leginkább a pátyi asszonyok

lelkével. Az a pátyi zsidó oly „humánus”, oly emberséges, hogy akár melyik pátyi asszonynak szívesen kölcsönöz 10 frtot, azaz: tíz forintot heti 1 frt, mond: egy forint kamat fizetése fejében! Ez tehát csak az egyszerű kamatot számítva 520%! Mennyit tesz kamatok kamatjával együtt, azt tessék kiszámítani, a ki ért hozzá és jobban ráér.

A pátyi asszonyok aztán az így kölcsönzött 10 forintokat arra használják, hogy, mint a rákospalotaiak, kereskednek vele; segítik a fővárosiakat mindenféle kigondolható apró-cseprő ételmi szerrel ellátni, mind benn a városban, mind a nyaraló helyeken. Fáradhatlan nép, melynek soha sincs nyugta, soha megállása, soha ünnepe, mint a bolygó zsidónak, a kinek lelke őket megszállotta!

De még ez sem volna rossz; hisz a kereskedés, amint zsidó polgártársainkról láthatjuk, nem utolsó keresetforrás; csak hogy a szegény pátyi asszonyok, amint a föntebbi számok mutatják, nem maguknak keresnek, hanem zsidajuknak, a ki helyett Krisztus urunk átkát maguk vállaira vették; s míg az otthon kényelmesen pipázgatva árulgatja fele víz borát, két annyi víz pálinkáját kapuzárásig, s aztán végig nyújtózik ágyában: addig ők éjjelt nappallá változtatva, czipelik be hátukon vagy egy görhes lovon portékájukat a városba, a honnan, ha késő éjjel haza vetődnek is, másnap már korán reggel újra kezdik vándor-útjokat hétről hétre, évről évre. És még sem gyarapodnak! Mert a nadály utolsó csepp verőket is kiszívja! Még mindig nem minden! Most jön igazán a java.

A pénzkérő kereskedő asszonyoknak még más terhet is ró vállukra az élelmes pátyi zsidó; azt t. i. hogy még a phortékhát is ő tőle kell venniök, így kerül aztán a záptojás a budapesti, budakeszi, zugligeti stb. piacra.

Ehhez úgy hiszem, nem kell bővebb magyarázat!

És most kérdem, ki vagy mi fogja népünket az ily nadályoktól, vámpyroktól megszabadítani?

Először a „mi”-re felelek röviden: – A nevelés! De e nevelésben egyenesen rá kellene mutatni a rákfenére, különben minden kenetteljes leczkértetés hasztalan! Meg kellene a gyermeket, a falusi gyermeket ismertetni azon fogásokkal, melyekkel apját, öregapját, dédapját Izrael nemzetsége saját fejős tehenévé tette. Ki teheti ezt? A tanító? Az maga is vagy a zsidó zsebében van, vagy a modern kosmopolita képezdékben nyervén képzettségét, sok esetben annyira tele van „szabadelvű”, „humánus”, „felvilágosodott” eszmékkel, hogy inkább Krisztust segítené másodszer is, századszor is megfeszíteni, mintsem „zsidópolgártársát” a maga meztelen valóságában bemutatná. (A mennyire mi a tanítók érzelmeit a p a s z t a -

lásból ismerni tanultuk, ellenkezőleg úgy találjuk, hogy a tanítói kar egyik *legmegbízhatóbb* szövetségesünk, s legelkeesebb zászlóvivőnk. – Szerk.)

Vagy talán a pap világosítsa föl népét, miképen óvakodjék a zsidó fogásaitól, fufangjaitól; hogyan, hol keressen elégtételt az olyan zaklatások, csalások és csalók ellen, a milyenek e röpiratok I. 3. számában, különösen a biharmegyei levélben említvék, s melyeknek mását minden magyarországi városban, minden piacon, még a veszprém in is, nemcsak a mármarosin és ungvárin, hetenkint, naponkint tapasztalhatni? A pap világosítsa föl, mondom a népet? Az tehetné, az igaz, legjobban; kötelessége is volna; meg is tenné, ha!– ha a zsidó korcsmárost vagy zsidárust nagyobb tekintélylyé nem tették volna a zsidóbefolyás alatt nyögő vagy épen zsidó firkászoktól szerkesztett, írt és széthordott „szabadelvű” lapok – mint a pap, főleg katolikus pap. Hány magyar, nem német nyelvű „szabadelvű” lap jelenik meg Budapesten, melynek legalább egy belső zsidaja ne volna? De van öt is! mégpedig híres lapoknak! A vidéki sajtóról nem is szólok. Azoknak vagy kiadójuk vagy biztosítójuk zsidó. (Vagy azt hiszik, hogy journalistai kötelességük úgy tánczolni, a hogy az elzsidósodott fővárosi lapok fűtyülnek. – Szerk.) A hol még a zsidó ellen föl lehetett szólalni, míg e röpiratok nem voltak, tudtommal a bevallott katolikus lapok. Hogy pedig azok épen oly keveset ártsanak a „szomszédnak,” mint a kath. pap, arról gondoskodtak nemcsak a zsidók, hanem még a szabadelvűeknek ismert katolikus írók, szerkesztők, kiadók, eladók, – trafikánsok – is. Ezt az igazság kedvéért meg kell jegyeznünk; mert még igen sokszor vissza kell mutatnunk azon becsületes emberekre, a kik Cassandra, vagy a pusztában kiáltónak keserves szerepére kárhoztatva, évek hosszú során át nem csüggedtek, nem szűntek figyelmeztetni a nemzetet a legnagyobb veszélyre, mely őt a zsidóság részéről fenyegeti.

Tehát sem a tanító, sem a pap nem mentheti meg népünket. Talán az uraság? Ha van még olyan uraság, a ki az oraságnak nem lekötelezettje, az összefogva pappal, tanítóval sokat tehet, legalább abban támogatják a népet, hogy hol és hogyan keressen igazságot.

De legtöbbet tehetne a sajtó, mely legtöbbet vétkezett e tekintetben, és vétkezik még mindig, miről mindenki meggyőződhetik, a ki a „12 röpirat” egy-egy füzetének megjelenésekor a lapokat figyelmére méltatja. Itt aztán igazolva látja a I. k. 3. füzet pozsonyi levelelének (51. lap) azt az osztályozását, mely szerint hazánkban tulaj-

donképen csak két párt lehet: zsidópárt és magyar párt, jobban mondva keresztény párt. Szándékosan tettem előre a zsidó pártot; mert, amint az imént mondottakból láthatja az elkeseredett olvasó, az van többségben, óriási többségben, a sajtóban.

Itt ismét az a kérdés merül fel: vajjon remélhető-e egyhamar, hogy a mostan főnálló, minden szabadelvű árnyalatú, fővárosi és vidéki hírlap emancipálja magát udvari zsidajától, vagy pláne zsidaitól? A magyar hírlapot olvasó zsidótól ugyan könnyen emancipálhatnák magokat mind, mert az édes kevés van; de attól az ezer meg ezer hirdetőtől, kik legnagyobb részt zsidóportékát ajánlanak, emancipálhatja-e magát még oly lap is, melynek talán udvari, vagyis szerkesztőségi zsidaja nincs? Én ezt majdnem a lehetetlenségek közé számítom!

Ki segíthet tehát ez iszonyú bajon?

Senki más, mint az olvasó és előfizető közönség!
Az tehet mindent! Kívüle senki!

Megjegyezvén, hogy a fővárosi magyar lapoknak nincs annyi zsidó előfizetőjük, de még olvasójuk sincs, mint a mennyi zsidó írójuk van, kérdem: mit tanulhat a keresztény társadalom a zsidó írótól, szerkesztőtől, kiadótól? Saját magának felforgatását, elerkölcstelenítését, elzsidósítását, amitől borzad, amint e lapok lelkes levelezőin látható! Tehát hassanak körükben oda, hogy mindazon lap, mely a legnyilvánosabb zsidó gázságok előtt is szemet huny, mely azok leleplezéseit szemmel látható, olvasható nehezteléssel veszi tudomásul, a leleplezőket pedig a világnak minden kigondolható gúnyjával illeti: a megérdemlett fogadtatásban, illetőleg megvetésben részesítéssék, nevetéssék, ne olvastassék. Hadd lássuk: azok a szédelgő, sokszor botránnyos hirdetések tartják-e fön a lapot, vagy az előfizetők, olvasók ezrei? Itt aztán félre minden felekezeti, minden pártbeli tekintettel! Két párt van: zsidó és keresztény! Kosmopolita zsidó és hazafias keresztény párt: Válasszon kiki tetszése szerint, sémita vagy antisemita elve szerint, és meglátjuk, hogy Augias istállója nagyon rövid idő alatt kitisztul! Itt a kígyó, ennek a fejét kell agyontaposni; mert e nélkül minden társadalmi törekvés üdvtelen, eredménytelen! Nem én mondom ezt először, s nem is először mondom! Minden lehető alkalommal kifejezést adtam e meggyőződésemmek, s ha most hangosabban teszem, az onnan van, mert látom, hogy e becses röpiratoknak számos levelezője fölismerte a baj forrását. De annyira még egy sem merészkedett, hogy e forrás bedugaszolását szorgalmazná. Majd erre is eljutnak, remélem!

És ugyan mit vesztenének vajjon, ha néhány hétig, ha kell hó-

napig, kedvencz lapjaikat nélkülöznék? Valami nagy politikai bölcseségtől esnének el? Ugyan csak kérdezzék meg magoktól, vajjon micsoda elvet képviselnek országgyűlési pártjaik? Tehát micsoda elvi vitákat kellene nélkülözniük, ha egy ideig pl. semmiféle politikai lapot nem olvasnának? Én évek hosszú során át figyelemmel kísérvén lapjainkat, pártjainkat, azt látom, hogy az egész pártküzdelem csak a körül forog: ki legyen az úr, ki legyen a miniszter, ki vesse ki, ki szedje be, ki emelje az adót, s több eféle. E körül forognak politikai lapjaink vezérczikkei. Ami ezenkívül van bennök: napi újdonságok, pletykák, botrányok, csalások, sikkasztások, gyilkosságok, öngyilkosságok, párbajok, verekedések steff., azzal ugyan sem okosabbak, sem jobb hazafiak, sem szilárdabb pártemberek nem lesznek; és azon idő alatt, míg hírlapot nem olvasnak, olvassák akár az Argilus históriáját, vagy más effélét, bizony, bizony több látszatja lesz. Aki nem hiszi, kérdezze meg magától, mit tud, mit tanult egy heti hírlap-olvasás után? Okosabb-e, jobb-e? Erre feleljen kiki önmaga. (A hírlap nem-olvasásnál czélszerűbb dolog lenne az, ha a magyar antisemiták egy, elvüknek megfelelő napilap alapítását lehetővé tennék – Szerk.)

Még egyet mondok liberális lapjaik ajánlásául! E lapok a „közvélemény tolmácsainak” mondják magokat. Lehet-e ennél nagyobb ámitás, hogy ne mondjam, hazugság?

Száz kérdést hozhatnék föl ennek bebizonyítására. De legyen elég jelenleg csak a zsidókérdés. Igenis, a zsidókérdés, mely a keleti kérdés megoldása után okvetlenül legégetőbb kérdése lesz Európának. A dolog érik, s mire amaz teljes megoldást nyerend, ez is a megoldás stádiumába fog jutni.

Lássuk tehát, mennyire képviselik az úgynevezett liberális politikai lapok a közvéleményt?

Ország világ tudja, hogy nincs keresztény ember, aki négy szem között alá nem írná akár a berlini Stöcker, akár a magyar Istóczy zsidóellenes nyilatkozatait. Aláírják maguk a liberális politikai lapok keresztény munkatársai is, a kik, mondom, a szerkesztőségi helyiségben a zsidó gyerekekkel együtt gyártják a „hangadó” cikkeket. És mégis lapjaik telvék a Stöckerek, Istóczyak elleni gúnnyal, lenézéssel, megvetéssel! Hát ez teszi a közvéleményt képviselni?! a közvéleményt híven visszatükrözni?! – Ilyen tükörbe bizony bizony jobb soha sem nézni! Küldjék csak vissza a t. előfizetők napilapjaiknak, (Tegyük hozzá: s vidéki lapjaiknak. – Szerk.) nem mondom minden számát, csak azon egy számát, melyben a „12 röpirat”-ot zsidó szemüvegen át nézik, majd meglátják, mi lesz annak a következ-

ménye! Ez a legkevesebb, mit kísérletül ajánlhatok; de ha ez nem elég, többnek is be kell következni, és be fog következni.

Nyilvános dolog, hogy a pénzen kívül leginkább a sajtó az, a mivel a zsidó legnagyobb zsarnokságot fejt ki. Az elsovel: a pénzzel, nem egy könnyen mérkőzhetünk velük; de a sajtó sorsa mi tőlünk függ, mert mi keresztények olvassuk, írjuk, szedjük, nyomjuk, a zsidó többnyire csak a pénzt söpri be helyettünk. Tehát ne olvassuk a zsidó újságát; ne vegyük, ne írjuk! De ne vegyük, ne olvassuk az oly lapokat se, melyeknek műhelyében zsidópajtások tollázkodnak; és az első, legfontosabb lépés a zsidókérdés megoldására meg van téve, mely után a zsidó pénz alól való emancipáció, bár nem könnyen, de egy kis áldozattal, egy kis nélkülözéssel, egy kis okossággal, előbb utóbb szintén be fog következni! A ki az első lépést meg nem tette, soha sem fog járni!

Ennyit egyelőre. A viszontlátásig! (Mielőbb! – Szerk.)

Mucius.

A zsidófájdalom.

Semitáink zsidófájdalma alig rajzolható drastikusabban, mint ez a Wagner-féle állam-szótárnak „Das Judenthum in der Fremde” című cikkében történik. A cikk így szól:

Hogy a zsidó lélekbe tökéletesen belepillanthassunk, az elégedetlenségnek, biztossághiánynak és ki-nem-elégítettségnek érzését is, a mely a nemesnek vélt zsidó arcoknak egy szenvedő vonásában is kifejezést nyer, szemügyre kell vennünk. Bármily kíváncsian nézegeti is a zsidó minden oldalról a reá nézve idegen világnak dolgait és viszonyait, mégsem találja el, mi a dolog bibéje. Ha a keresztény képzettségnek, művészetnek vagy tudománynak minden fogásait ismeri is, – a szellem előtte mégis elrejtve marad Lehet ő valamely keresztény-európai érdeknek ura, intézője vagy képviselője, – mindamelllett mégsem lép fel otthonias biztossággal; ha barátja vagy pajtása is valamely kereszténynek, neki mégis megvan a maga nemzeti titka, a képzelgés faja kizárólagos uralma fölött a jövőben, s annál szerencsétlenebb, mert tudja, hogy ezen vélt titka az egész világ előtt ismeretes, s keresztény pajtása nem lehet az ő valódi barátja, mert ezelőtt az ő mérgelődése és boszúsága, minden keresztény-európai dolog fölött, nem titok. A legmeghittebb beszélge-

tésben és érintkezésben a keresztény pajtással, benső mérgeződését folyton elfojtania kell, s ő maga tudja, hogy az a pillanat okvetlenül eljő, a melyben nála a benső zsidó egy szóban, egy tekintetben vagy testmozdulatban kitörni fog belőle, s a szakítás a kereszténynyel kikerülhetetlen. Pénzt, sok pénzt kapar össze, s a nép szemei előtt ő minden pénznek az ura, és ő ezen birtoknak és chimaerikus nimbusnak mégsem örül, mert nagyon is jól tudja, hogy ama birtok csak nyereség és nem termelés, és ezen nimbus egy nagyon gyarló hiten nyugszik. A társadalom humanitárius hangulata által támogatva, látszólag a legjobb sikerrel szorgalmazza emberi jogainak követelését, s mindamellett titkos borzalommal gondol arra az időre, a mikor a tiszta ember mint ilyen, szabadságot, jogot és tiszteletet fog élvezni, mert igen jól tudja, hogy az ő személyisége, a tiszta emberhez viszonyítva, egyáltalán nem valami szeretetreméltó s ő egyáltalán nem szeretett lény. Homályos sejtelme van még arról is, mily csekély becse volt az embernek, mint embernek, az ő keleti hazájában, smily keveset ér ott még most is. Aggódik a fölött, hogy mi, különösen mi németek, ezt a vad keleti embergazdaságot, a mely mellett az úr a szolgát a gyanakvás vagy unatkozás mérgeződése közben mint egy cserépdarabot elhajtja, s a rabszolga, urát mint egy vadállatot megöli, – mi komolyan kikérni fogjuk magunknak, és hogy, ha annak a gazdálkodásnak iszonyait csak egy pillanatra is folyamatba hozná, utóvégre is ő maga esnék nekik áldozatul. Ő nyer a mi anyagi ügy mint szellemi rász gazdálkodásunk, a hivatal profanálása és a szellemi javak eltékozlása által; de azt is érzi, hogy minden agyafürtésága mellett sincs meg az a tehetsége, az időket nagy szabásban uralni, s hogy minden ravaszsága mellett, hiányzik nála az okosság, – fél tehát, hogy őt az az idő váratlanul meglepni fogja, a melyben mi, azt a mi a mienk, összetartani, magunk és mások számára productivvá tenni, s az elpocsékolt életjavak morzsáit felszedegetni fogjuk. Röviden, ő a mi gyengéinkből élődik, profitírozik a mi lelki álmunk által, de nem bízik az üzlet menetében; mert épen az, a minek ő a bibéjét eltalálni nem tudta, s a mi őt boszantotta: becsület, hivatalos kötelesség, szövetségi közösség, hit és lelkiismeret, fél, hogy egyszer mégis felkelhet és felkél, s felkelésében az idegenek pénzuralmának véget vetni fog. Egy szóval: a győzelem élvezetében zavarja őt a reakziótól való félelem. Ama szenvedő vonás, mely a zsidó arczán a biztonsághiánynak ezen érzetét kifejezi, igen ámíthat és tévedésbe ejthet bennünket, mígnem egyike azon önkénytelen nyilatkozatoknak, a melyek áruló jelentőségéről épen most beszélünk, ezen vonásnak zsidó jellemét megmagyarázza. Ama vonás látásánál a legkeserűbb szemrehányásokat tehetjük magunknak azért,

hogy mi a zsidót túlságos szigorún íteltük meg. De a zsidónak egy pillantása, egy szava elegendő arra, hogy jóindulatú csalódásunkból felocsúdjunk. Ama vonásban csak a zsidónak azon boldogtalan öntudata nyer kifejezést, hogy ő még bennünket nem győzött le tökéletesen, – hogy még nem minden az övé, hogy ő még nem minden, – hogy még vannak saját jövővel bíró nemzetek, s hogy névszerint mi bennünk németekben még van egy erő, a mely hirtelen megérlelődésre juthat s őt rendkívül megzavarná. Egy zsidó alig fejezheti ki magát a nélkül, hogy szerencsétlensége fölötti panaszát is ki ne fejezze; az egész zsidó-német irodalom majdnem semmi egyéb, mint egy folytonos sóhajtozás és nyögés; ha valaki ezt az egyhangú siránkozást egész visszataszító mivoltában megismerni akarja, az lapozza át Joel Jacobinak „Egy zsidó panaszai”-t, (Mannheim 1837.) s a zsidónak ezen önetükrözéséből látni fogja, hogy őt még panaszainak nyöszörgése és morgolódása közben sem hagyja el féktelen dölyfe; benső elégedetlenségével is henczegníe, s magát minden többi nép fölé emelve tudnia kell; – az ő szemeiben egyedül ő a fájdalomnak valódi mintaképe. Megengedi ugyan nagylelkűleg, hogy némelykor más nemzetek is aggódnak és szorongnak, de a zsidók fájdalma a a bűnnek királya, s az ő jaja a fájdalmak koronája. Más népeknek van történelmük, tehetségeik kifejlődése, céljaik betöltése: a zsidó érzi, hogy neki nincs történelme, az a melancholia pedig, a mely szívét összeszorítja, ismét ki is tágítja, mert gyengesége s a világon való otthoniatlansága ő előtte eminens kiválóságát bizonyítja, – ő sokkal nagyobb, semhogy ő e világot kezeinek munkája által s kedélyodaadással lakhatóvá tegye. S aztán fájdalmának mélyéből s bújának egyetlen kiválóságából azt a következtetést vonja le, hogy, ha egyszer neki eszébe jutna, egy saját történelemhez leereszkednie, ő minden többi népen kitenne.

Tetterővel uralkodnék ő, állítja saját fajáról ama panaszos költő, – (a mit mi németek persze komolyan kikérnénk magunknak,) egetostromlólag tombolnának gondolatai. Zunz is azt mondja „A zsinagógai költészet a középkorban” (Berlin 1859.) című munkájában: „Ha a szenvedéseknek van létrája, akkor annak Izrael a legfelsőbb fokát mászta meg; ha a fájdalmak tartama és a türelem, melylyel azok elviseltetnek, nemesít, akkor a zsidók valamennyi ország főnemeseivel mérkőznek; ha egy irodalmat gazdagnak neveznek, a mely kevés klasszikus tragoediákkal bír, minő hely illeti meg akkor azt a tragoediát, a mely másfélezer év óta tart, megírva és előadva maguk a hősök által?” Mi a zsidótól nem vehetjük el képzelődésének azon hiúságát, hogy a szenvedésben is a legmagasabb lépcsőfokot mászta

meg, a mi azonban tragoediájának másfél ezer év óta való tartamát, vagyis annak a keresztény egyház végleges megalakulásától való állítólagos kezdetét illeti, azt a vigaszteljes biztosítást adhatjuk neki, hogy az ő tragoediája azon pillanattól fogva datálódik, a mikor faja a világ színpadára lépett. Az ő törvénye sohasem talált benne nyugalmat és békét: felkelés és lázongás saját törvénye ellen tölti be történelmének lapjait kezdettől fogva. Nem tragikus ő, hanem egyszerűen csak profán, – nem hős, hanem legfőleggye egy lázadó és „Wühler”; s végül az ő gyásza, a melyről oly végtelen sokat képzel magában, nem az az égi szomorúság, a melyben az új ember, a békével keblében, megszületik, hanem csak a siralom és boszankodás a fölött, hogy ő több mint másfélezer év óta passivitásra van leszorítva, tevékenységére nézve az alattomos kontatásra, fenyegetődzésekre, a profán calculálásra és profitra van szorítkozva. Érzi ellentétességét a keresztény s nevezetesen a német világgal, ismeri ennek a szótartás, a becsület s a bizalom felől táplált balhitét, s érzi mindezek és az ő számvetési művészete közti távolságot. De – és ez boszantja őt, – önmagától, a zsidótól nem tud szabadulni 0 kénszen ott áll, – egy elzárkózott, elpogányosodott természet. Más népek történelmük folyamán physiognomiájukat megváltoztatják; munkájuk s ebben talált örömük, küzdelem és győzelem, a benső küzködés önmagukkal, s a diadal, kétely és hit átalakítják vonásaikat. Egyedül a zsidó viseli közöttünk ugyanazt a merev, zárkózott s néma elégedetlenségtől bevont arcot, a melylyel az egyiptomi műemlékeken, nemes és előkelő alakú urai mellett és között, áll. Benseje elzárva a szabadság, megelégedettség és derűtség napja elől; ez tehát arcán nem is ragyoghat. Ha a kegyelem napja, mint ez Porciánál történik, felkél, Shylock csak agyonzúzva érzi magát. A fentebb említett „panaszokéban a zsidó, minden önmegadása mellett, mégis egyúttal kevély arra, hogy siralma örökké fog tartani, s felemelve érzi magát, ha ijrok tökélytelenségének változatlanságát, s minden tökélytől elzárt lényének zabolázhatlan keményszívűségét, a többi népek symbolumainak és jelvényeinek elaggásával és elenyészésével összehasonlítja.

A zsidó harctérről,

– Havi szemle. –

(A német birodalmi-gyűlési képviselőválasztások. Az antisemiták magatartása. – A „Tonhalle”-i, „Siegesthale”-i sat. antisemita gyűlések Berlinben. – Dr. Perrot Ferencz, antisemita nemzetgazdászati író képviselővé választatása. –

A mi felfogásuk a pillanatnyi helyzetről. – Ben Sirah militans. – Egy francia zsidónak szidalmai a keresztény népek ellen. – A keresztény töke első nagy diadala a zsidó töke fölött: báró Rothschild James öngyilkossága. – A zsidók létszáma Poroszországban és Ausztriában a legutóbbi népszámlálás szerint; a magyarországi népszámlálásnak még mindig ismeretlen adatai. – Az oroszországi vizsgáló bizottságok, s a zsidó kivándorlásnak további folyamata. – Meghiúsult orosz tervek a zsidók kolonizációjára nézve. – Az „Alliance israélite” Oroszországban. – Merunowicz indítványának tárgyalása a galicziai tartomány-gyűlésen. – Schmerling lovag, és a zsidókérdés az osztrák delegációban. – A csehországi antisemita mozgalom. – A „Füstölő.”)

Az október 27-én végbement német birodalmi gyűlési képviselőválasztások eredménye azt tanúsította, hogy a zsidóság Németországban még sokkal nagyobb politikai hatalom, hogysesem az első rohamra e hatalmat megdőnteni lehetne. Segítségére jött jó részben a német nép nagy részének, maguk a németek által is ez alkalomból beismert politikai éretlensége is. Ott egész egy trupp zsidó ült már régóta a parlamentekben, és jelenleg is sok megválasztott közülök. Ebben a tekintetben a magyar választók mégis csak különb faj a németnél. Nálunk vagy hétszáz ezer zsidó van, a kiket számarányukhoz viszonyítva, mintegy 25 képviselő illetve meg, s ül a magyar parlamentben mindössze 5 mond öt izraelita. Nálunk a választásoknál a mindenkor csalhatatlan jónak bizonyult taktika az, hogy bármely párt részéről zsidó a képviselőjelölt, ezt az ellenpárt, legyen az kormánypárt, mérsékelt vagy szélső ellenzék, a leghatályosabb kortesfegvverül használja fel, s a zsidó az illető kerületben rendesen bukik, azzal a párttal együtt, a melynek zászlaját czégérül kítüzte t Ezért nem is képez mindeddig a zsidóság Magyarországon, mint ez Németországban az eset, politikai hatalmat. Hogy g a z d á s z a t i t nem-e: az persze más kérdés.

A conservativekkel szövethkezett antisemiták Berlinben egyik jelöltjüket sem tudták keresztülvinni, noha az (általános szavazatjog mellett) összesen 168,000 szavazott választó közül, aconservativ antisemita választók száma 47,000 (és nem mint a „Pester Lloyd” ámitja a világot, 14,000) volt.

Azért, daczára a pillanatnyi vereségnek, berlini elvbarátaink épen nincsenek elcsüggedve, sőt épen a jelen választások a zsidó hatalmat egész meztelenségében tüntetvén fel, a küzdelem mind élesebbé válni készük

A berlini hangulatot e tekintetben érdekesen jellemzi a „Hal-le'scher Thor-Bote” okt. 29-ki vezérczikke, a melyben ezeket mondja:

„Mit jelentenek a berlini választások? – Az első izgalom elmúlt, s hidegebb vérel vegyük még egyszer szemügyre a választások s erőfeszítéseink eredményét. „Semmi okunk sincs, csüggetegen fejünket lelógatni, mert kisebbségeink oly tisztességesek s tulajdonképen oly fényesek, hogy bizalommal tekinthetünk a jövőbe, s ma már bátran elmondhatjuk: a haladópartiak e győzelme pyrrhusi győzelem utolsó győzelmük volt.” így ítéltünk tegnap a hivatalos tudósí-

tások első benyomása alatt, s épúgy ítélünk ma is, minekutánna időt nyertünk, a számokat nyugodt kedélyvel szemügyre venni.

Az ellenfelek, amint ezt szinte előre megmondtuk, majdnem eszöket vesztek örömeikben, de amint viselt dolgaik nekünk még mindig előnyünkre voltak, úgy azon hang is, melyen a „Berliner Börsen-Courier”, a „Berliner Tagblatt” s még a „National-Zeitung” is fűtyülnek, a távolmaradt választóknak remélhetőleg szemeiket kinyitja, s jobban lelkükre beszél, mint ezt a legékesenszólóbb baráti száj tehetné. Elzsidósodott sajtónk egész hazug mivolta és szernémetlensége, a zsidó firkászsereg által megpuhított berlini philister-had egész tompaeszsége oly ijesztő meztelenségben jött napfényre, hogy most már absolut bizonyossággal tudjuk, mikép nagy ideje annak, hogy népünk fülei mellől a hálópikát lerántsuk, s néhány nyers ütleggel bódultságából felrázzuk!

A cél most világosabban áll előttünk mint valaha, s a bajtársak száma meglepőleg növekedett. A haladópart folyton gúnyosan utalt arra, hogy Stöcker udvari szónok 1878-ban csak 818 szavazatot tudott felmutatni, s azért előre azt kürtölte, hogy ő egy agyonsújtó többséggel fog megveretni. És most 12,625 szavazat nyilatkozott ezen férfiú mellett, a kit eleinte kigúnyoltak s kinevettek, azután pedig minden úton módon gyanúsítottak és rágalmaztak!...

Nem kevésbé hangosan beszél az a 6,295 szavazat, a mely az I. választókerületben Liebermann v. Sonnenbergre esett. Ugyan honnan van az, kérdik sokan csudálkozva, hogy egy, kevésse elelőtt még egészen ismeretlen volt, volt hadnagy, egy ily hatalmas sikert volt képes kivívni, hiszen ellenében egy befolyásos és mozgékony társaság képviselője (Löwe zsidó. – Szerk.) állott. Hát a felelet már a kérdésben benne van: hát csak onnan van, hogy itt a németiség képviselője állott szemben a zsidóság képviselőjével, az antisemita szemben a sémitával, s a ki a számok beszédjét érti, az azon 6000-nél több szavazatból, a melyek Liebermann úrra adattak, világosan ezt érti ki: „A német végre felismerte a veszélyt, a mely őt a zsidóság részéről fenyegeti, s el van határozva, a zsidóság túlhatalmát kellőkép megtörni és korlátok közé szorítani!

Ez a berlini választások jelentősége: Virchow, vagyis a materialikus világnézet hanyatlásban van Stöcker, vagyis a keresztény világnézet ellenében. Löwe (azelőtt Laib Löwy. – Szerk.) vagyis a zsidó és a zsidóság, jobban mint nem megverve Liebermann v. Sonnenberg vagyis a német és a németiség által! Csak az első kezdetnél vagyunk, – a győzelem mulhatlanul a mienk lesz!”

Így a „Halle'scher Thor-Bote.” A „Berliner Ostend-Zeitung” pedig ekkép nyilatkozik:

„Még egy ily győzelem, s a zsidók el vannak veszve. Ha meggondoljuk, hogy a haladópart minő eszközökkel üzte választási agitációját, ha fontolóra vesszük, hogy az összes zsidóság in corpore megjelent a választási urnánál, hogy valamennyi, a zsidóktól függő keresztény kényszerítve lett a sémiták jelöltjeire szavazni: akkor csak sajnálkozni lehet a pyrrhusi győzelmen. A sémita uraknak tehát semmi okuk sincsen újongásra és diadalkiáltozásra, csak a hihetetlen semitikus elvakultság hagyhatja ezeket a pseudo-germánokat a fölött bizonytalanságban, hogy órájuk

ütött, mert az antisemitáknak az I. és II. választókerületben levő magas minoritásuk a legmegczáfoltatlanabb bizonyítékot szolgáltatja a nemzeti mozgalom nagysága fölött. „Kedvenczeink”, a zsidók pedig jól jegyezzék meg maguknak, hogy az antisemitikus mozgalom a legutóbbi birodalmi gyűlési választások kimenetele által Berlinben új tápot nyert, s hogy az általunk megkezdett megsemmisítési harc a zsidó világorialom további elterjedése ellen ezentúl meg annál nagyobb elkeseredéssel fog folytat tani. Egy kis előizlettét a tisztelt „polgártársak” már a csata napjának estéjén élvezhettek; a ki 10 óra felé a „Linden”-en és a „Friedrichstrassen” elhaladt, annak alkalma nyílt szemlélni azt, hogy az asiatak mindenütt darabos visszautasítatásra találtak; mert a civilizálatlan csorda győzelmű újongásaiba, hangos jajveszékések vegyültek germán ütlegek miatt, a melyek mint a jégeső hullottak, s nem egy zsidónak sokáig emlékeztében maradnak. Mi a berlini választási eredményt úgy tekintjük, mint egy váratlan nagy sikerét az antisemitikus mozgalomnak, mint a jó ügy győzelmét, a melyet erőnkhez képest kihasználni fogunk. Jelszavunk tehát a választások után is az, hogy: „Kivele a zsidókkal!”

*

Amint ezekből is láthatjuk, épen nincsenek „egészen lesújtva” („ganz niedergedrückt”) a berlini antisemiták, mint a csavasztó „Pester Lloyd” a világgal szinte elhítenni szeretné. Sőt többet mondunk. Hallotta-e azt valaki széles Magyarországon valaha, hogy egy, valamely választó-kerületben megvert párt, már a választásokot közvetlenül követő napokon lelkesült pártgyűléseket tart?! Nincs az a hatalom, a mely nálunk ilyen gyűléseket össze tudna toborzani hónapok, vagy tán pár év előtt is. Olyanok nálunk a megvert pártok, mint a farkasok által szétkergetett birkasereg; futnak eszük nélkül hazáig, s egész hónapokon át még csak beszélni hallani sem szeretnek a választási eseményekről. És Berlinben?! Október 27-kén voltak a választások, s már a következő napon újra kezdetüket vették az antisemita gyűlések, nagy néptömeg jelenlétében és kitörő lelkesedés mellett.

Az október 28-kán tartott antisemita gyűlés lefolyását a „Halle'scher Thor-Bote” következőleg írja le:

„Nagyszerű demonstrációvá fejlődött a tegnapi (okt. 28.) estén a „Tonhalle”-ban tartott gyűlése a keresztény szociális pártnak. Midőn mi kevéssel 8 óra után a gyűlés-helyiséghez értünk, az udvaron ki egészen az utcáig egy, ezreket számláló tömeg tolongott, a mely már nem juthatott be, a teremben pedig, a melyből az asztalokat már kihordták, sűrűn összezsúfolva ültek és állottak a párt tagjai; a karzatok is tömve voltak. Az emelvényen Stöcker udvari szónokon és a keresztény-szociális párt elnökségének tagjain kívül, ott voltak Wagner Adolf tanár és Meyer főmester is. (Obermeister. Ezek a 4-ik és 5-ik kerület antisemita jelöltjei voltak. – Szerk.) A többi három jelölt akadályozva volt a megjelenésben. A lelkesült hangulat a teremben olyannyira nagy volt, hogy a gyűlés formaszerinti megnyitását be sem várva, a conservatív jelöltekre

éljenek hangzottak fel a közönségből, s a „Deutschland, Deutschlandr über Alles” dal hatalmasan harsant fel. ½9 órakor Stöcker udvari szónok szót emelt, s beszédének tárgya: „A választások után” volt. Ismételt viharos tetszés között lényegileg ezeket mondta: „Megverték, de nem győztek le bennünket! Tovább küzdünk, s reményünk van, hogy egyszer győzni fogunk. Erős minoritások nemsokára majoritásokká lesznek, miért ne lehetné ez nálunk is így, az eddig lehetetlennek tartott sikerek után? Miként a poroszok a szabadságharcok alatt a gross-görscheni és briennei csatavesztések után nem hátráltak, hanem előre nyomultak, úgy mi sem fogunk a küzdelemben elbágyadni, hanem a győztes ellenséget visszaszorítani fogjuk be egészen megerősített pozícióiba. Vitézül küzdöttünk, sokat győzködtünk. Persze a győzelmet szívesebben láttuk volna, de hát ez ezúttal elmaradt. – Egyszer a francziák egy skót trombitást fogtak el, s Napóleon ezt az embert maga elé hozatta, hogy a skót hegyi lakóknak signáljait magának elfújassa vele. A trombitás minden signált fúj, mikor azonban felszólított, hogy a hátrálás signálját is fújja el, kijelentette, hogy ő ezt a signált nem ismeri, mert a hegyek fiai előtt nincs hátrálás. Így van nálunk is. Csakhogy hatalmunk Berlinben nem egy trombitásra támaszkodik, hanem h a t a n vagyunk. (Viharos tetszés.) . . . Mióta én beléptem a harciba a társadalmi reform mellett, az ellenfél részéről sok gyalázatos dolgot tapasztaltam; mióta azonban legújabban leveleket kapok – sárral (Koth,) (Nagy mozgás.) kérdeztem kell azt, hogy ezek a zsidó elemek érdemeseke arra, hogy velünk egyútt lakjanak? (Felkiáltások: Nem!) . . . Ad vocem zsidó-haladópartí sajtó: én nem értem, hogyan falhatja ezer meg ezer keresztény berlini ezt a zsidó kotyvadékot?! (Nagyon helyes!) Ez a sajtó a megfordított kanalizáció, mert, míg a városi kanálisok a piszkot és rondaságot a polgárok házaiból eltávolítják, a zsidó sajtó ugyanezeket az anyagokat beviszi a házakba. Ezen sajtónak jelképe azon levelek tartalma, a melyek, mint említem, hozzám érkeztek.” – Minekutánna Stöcker udvari szónok úr általános viharos tetszés közt előadását befejezte, s egy férfi dalkar a német szövetségi dalt (Köllnertől) elénekelté volna, szót emelt Wagner tanár úr, s a legmelegebben hangsúlyozta az ügyhöz és Stöcker úr személyéhez való hozzátartozóságát. Állását oda praecizirozta, hogy ő teljes meggyőződésből és érett tanulmányozás után, a Stöckerféle mozgalommal egyetért. Wagner tanár úr után beszéltek még Meyer főmester, Diestelkamp és ismételve Stöcker úr. A jelenlevő és távollevő berlini conservatív jelöltek, s a mozgalom többi vezérei és elősegítői éljenzése között, a gyűlés 11 óra után szétoszlott.

E gyűlés lefolyásából látható egyebek közt az is, hogy Stöcker, a ki eddig a zsidóktól csak „egy kicsit nagyobb szerénységet” követelt, s irányukban gyakran a „keresztényi szeretetet” ajánlotta: a választások után ma már, a zsidókérdésben szinte a radikális álláspontot foglalja el, a mely az egyetlen correct álláspont; Wagner tanár pedig, a ki még röviddel ezelőtt tudni sem akart a zsidókérdésről, ma – Stöcker álláspontjára helyezkedett. Ezek a sikerei – a zsidóknak.

A választások után közvetlenül tartott második gyűlés a „Siegessäule” helyiségeiben tartatott 2000 ember jelenlétében. E gyűlésen jelen voltak s beszédet tartottak Dr. Förster és Liebermann v. Sonnenberg, az utóbbi ezen téma fölött: „Miért győzött ezúttal még a zsidó?” Terünk nem engedi hogy ezen szinte felette érdekes gyűlés, úgyszint az azóta tartott több antisemita gyűlés lefolyását ismertessük, s csak azt jegyezzük meg a fentebb közlőitekből kifolyólag, hogy a berlini választások eredménye nemcsak hogy nem állította meg az antisemitikus mozgalmat, de azt még élesebbé tette.

Ez a „szomorú valóság” már maguk a zsidók előtt sem titok többé. Többek közt ugyanis a „Berliner Börsen-Courier” zsidó lap f. hó 3-ki számában így soapánkodik:

„A kik azt hiszik, hogy a választások után az antisemiták agitációikat beszüntetik vagy legalább arra a mértékre szorítandják, a mely azon sikeretlenség által, melyet szenvedtek, ajánlatosnak mutatkozik, azok mindazok folytán, a mik azóta történtek, a legalaposabban csalódtak. Ellenkezőleg fanatismusuk csak növekedett. Azt amit Stöcker úr a választások előtt csinált, jóval túlhaladja az, a mit a választások után beszél. Ez áll Lieberman v. Sonnenberg urat illetőleg is, sat. sat.”

Azért hiába prüszköl, hiába dühöng a „Pester Lloyd” is: biztosíthatjuk ezt a mi fő zsidó újságunkat is, hogy az antisemitismus még nem „tombolta ki magát.” Hazugságokkal tényleket nem lehet agyonütni. Die Lügen haben kurze Beine.

*

Egyébiránt, ha Berlinben nem is, a vidéken több határozott antisemita beválasztatott a birodalmi gyűlésbe: ilyenek Dr. Perrot Ferencz a hersfeldi, Stötz el az esseni, Handjery herczeg a tel-towi kerületben. (Stöcker jelölt a pótválasztásoknál (Stichwahl) a Minden-lübbecke-i és Siegen-wittgensteini kerületekben, Treitschke pedig Kreuznachban.) Ezenkívül ott van a nagy conservatív párt és a centrum, a melyeknek tagjai, csekély kivételekkel, tudvalevőleg szinte antisemiták.

S itt van alkalom bemutatnunk Dr. Perrot Ferencz képviselőt, a ki a német publicisták és politikusok közt első lépett összekötésbe e füzetek szerkesztőjével. Már 1875. évi april 8-ki első antisemitikus beszéde alkalmából, melegen üdvözölte Dr. Perrot úr e füzetek szerkesztőjét, kijelentvén, hogy törekvéseivel teljesen egyetért. Sajnáljuk, hogy Drezdában, f. é. augusztus végén tartott jeles beszédét, térhiány miatt, még csak kivonatban sem közölhattük, XII. füzetünk havi szemléjében annak csak címét: „Nagy idők, nagy feladatok,” ismertethetvén.

Különben reméljük, hogy Perrot Ferencz képviselő úrról még sokat fogunk írhatni, s pedig tán már a legközelebbi időben; mert az új német birodalmi gyűlés már f. hó 17-megnyílik, s ezen előreláthatólag, a zsidókérdés is mielőbb heves viták tárgya lesz. Addig tehát hadd üvöltsön a zsidóság: keserűen lakolni fog kivívott „győzelmeiért.”

*

És voltaképen micsoda oka van ujongani a zsidó reakciónak az antisemitákon nyert „győzelmei” fölött? Ezelőtt csak két évvel kezdődött meg Németországban az antisemitikus mozgalom. Bizony önmagukat s hatalmukat ugyan kevésre taksálják a zsidók, ha csak egy perczig is aggódtak a fölött, hogy egy, két éves mozgalom egyszerre kiveti a nyeregből őket. Pedig az általuk fitogtatott örült ujongás azt bizonyítja, hogy féltek, nagyon féltek az atyafiak. Várjanak csak még egy kicsit. Azt azonban kár lesz elhíttetniök magukkal s másokkal is, hogy Németországban kivívott sikereik folytán, az internacionális antisemitikus mozgalom „válságos” helyzetbe jutott.

Különösen a „mi” zsidainknak és satellitáinknak azzal a jó tanáccsal szolgálunk, hogy azzal a reménnyel ne áltassák magukat, hogy németországi pillanatnyi vélt sikereiket tán Magyarországon is kihasználhatják, s itt is zsidó reakziót inscenirozhatnak. Az antisemitikus eszmék Magyarországon nem importált eszmék, (amint feledékenységet tettető zsidó lapjaink ezt elhíttetni szeretnék,) hanem ellenkezőleg épen e földön vették, modern értelemben, eredetüket. Mi már oly időben állítottuk fel az antisemitismus teoriáját, (amelyen a németek se változtattak azóta lényegileg semmit sem,) a midőn még Németországban se jutott senkinek eszébe antisemitikus eszméket pengetni, annál kevésbbé azokat a politikai téren érvényesíteni. Magyarországon tehát még azon esetben se szűnnék meg az antisemitismus, ha azt Németországban a zsidóhatalomnak kiirtani sikerülne is, a mi pedig nem fog sikerülni. Sőt ellenkezőleg, a tulajdonképeni harc újult erővel csak most fog még megkezdődni.

A zsidó hatalommal való küzdelemnek az a sajtószerű jelleme, hogy a zsidó az első támadást briliáns sikerrel veri vissza azért, mert azon immorális, gaz eszközökről, melyekkel győzelmét biztosítja, ellenfelének azelőtt fogalma sem levén, ez gyanútlanul, ügye igazságában bízva, de humanitási tekintetektől is vezéreltetve, lanyhán viszi a küzdelmet. S csak mikor a zsidó zsarnok-módra kihasználta győzelmét felnyitja szeméit a valóság előtt, s most már boszszut lihegve újra felveszi a keztyűt, s újra megindítja a harcot (de már ekkor a zsidó fogásait ismerve,) szintoly kérlelhetlenül s kimé-

letlenül, mint a zsidó vitte azt: ezen új rohamnak, a győzelme véglegességében elbizakodó, fogásaiból kifogyott s morális támaszát vesztett zsidó nem képes többé ellenállani, s ő, a ki azt hitte, hogy ellenfelét már eltiporta, zúzott fővel hull a porba.

Ez ami t a p a s z t a l á s u n k . Se tapasztalati igazság ezúttal is állni fog, az antisemitizmusnak a semitizmus elleni, most megújult küzdelmét illetően.

Különben, a mi jó német szomszédainknál, választási vereségeken kívül még egyéb dolgok is megtörténnek. Október 10-én egy Grünfeld Pál Fülöp nevezetű zsidó író s egyszersmind borkereskedő (!) állott Stuttgartban az esküdtszék előtt, azért, hogy „Ben Sirah militans” című, a kereszténység ellen írt könyve miatt felelősségre vonassék. A drezdai „Deutsche Beform” szerint

„Ezen könyvben a nevezett zsidó a keresztény-hecczet a legvisszataszítóbb s legundorítóbb módon prédikálja, hívő keresztények abban „marhák”-nak („Viecher”!) nevezetnek, Krisztus, Lassalle (zsidó szociáldemokrata-vezér) ravasz kollegájának, hazugnak, csalónak mondatik, s a keresztény egyházak mint csalók társaságai mutattnak be, a melyek a hívek bőrét lenyúzzák. János, Péter és Pál apostolok, úgyszint a szent-háromságról, Krisztus menybemeneteléről szóló tanok, a Mária-cultus sat. hihetetlen módon rántatnak le, gúnyoltatnak ki, s végül az egész keresztény tan esztelenségnek hirdettetik. S micsoda büntetés érte ezt a keresztény- és kereszténység-hecczelőt? Tíz órai tárgyalás után az esküdtek – felmentették, s gyalázatos könyve a foglalás alól feloldatott.”

Ez Württembergben történt. A porosz kormány azonban más-kép járt el a zsidó irányában. A berlini államügyészség megkeresésére, a „Ben Sirah militans” újra lefoglaltatott; Grünfeld pedig elfogatott, s most Berlinben a börtönben ül.

Egyébiránt az internacionális zsidóság által a keresztény vallás és a keresztény világ ellen folytatott ádáz harcz nemcsak Németországban, hanem Gambetta úr Franciaországában is vívatik. Valami Weill nevezetű zsidó Parisban egy „Paris Mensonge” című újságot ad ki, a melynek egyik minapi számában „Les nationalit.és brutes” („A bárdolatlan nemzetiségek”) cím alatt közölt cikkekben ezek is foglaltatnak:

„Minden keresztény egész vagy legalább is fél bolond. Kíméletesen kell véle elbánni s mindent elkerülni, a mi őt ingerelhetné, mert a legcsekélyebb oknál elmezavara dühöngéssé fajul, s reád rohan, hogy megfojtson. Egy keresztény tudniillik egy zsidót megölhet a nélkül, hogy lelkiismerete ezért legcsekélyebb szemrehányást tenne is neki. – Az egyetlen nagy nemzetiség a zsidó nemzetiség. A katolikusok között sohasem volt még egyetlenegy nagy gondolkodó vagy nagy ember.

Ugyan mi volt Tasso Isaiáshoz képest? – Lengyelországnak sohasem volt nemzetisége. (Ne neked Lengyelország! Ez a köszönet, hogy a 14-ik században megmentette a zsidóságot a végkiirtástól! – Szerk.) Egyetlenegy nagy költőt, egyetlenegy értékes könyvet nem hozott elő. Oroszországnak nincsenek jó könyvei, nincsen nemzetisége. Romániának, Magyarországának nincsen nemzetisége, nincsenek férfiak s nincsenek könyveik. (Tehát nekünk magyaroknak is kijut bőségesen a zsidó szeretetreméltóságból. – Szerk.) Ugyanez áll Csehországról, Karinthiáról és Slavoniáról, a melyeknek lakossága egy utálatos jargont beszél, a mely szintoly durva, mint ezen népek istene.”

S a „La nationalité juive” („A zsidó nemzetiség”) című cikkben a nevezett zsidó ezeket mondja:

„A föld legkülönbébb nemzetei között a zsidó nemzet a leglágyabb szívű (!)

A legnyomorultabb zsidó zsidó míveltebb, mint a legmíveltebb francia vagy angol.

A zsidók a socialismus képviselői, a sociáldemokratikus elvek zászlóvivői. Ők deciaráit ellenségei a kereszténységnek, s rövid idő múlva győzni fognak. Nincs ugyan hadseregük, nincsenek nagyköveteik, nincsenek hivatalos védelmezők: egy hatalmas barát áll azonban oldaluk mellett, s e barát a forradalom!”

*

A múlt hó vége körül a „Pester Lloyd”-ban s utána persze a többi fővárosi lapokban is egy, három vagy négy soros, apró betűs kis újdonságot olvashattunk, a mely egészben abból állott, hogy „Báró Rothschild James Parisban ezen s ezen a napon szívszélhűdésben hirtelen meghalt.” Semmi nekrológ, semmi, híres (vagy nem híres) elhalt zsidókat rendesen illetni szokott éjig magasztalás, semmi panegyris, még a „Pester Lloyd”-ban sem!! Sőt még megelőzőleg távsürgöny sem jött a „pénzfejedelem” haláláról, holott sokkal kisebb zsidó celebritások halála elmaradhatlanul megtelegrafiroztatik urbi et orbi!

Mindez nekünk mindjárt szerfölött gyanúsnak tetszett; de az újságok (még a „Pester Lloyd” sem) többé ezen egész esetről egy kukkot se írván, már-már mégis kezdtünk feledkezni az egész dolgról, mikor a bécsi „Österreichischer Volksfreund” f. hó 5-ki számában, képzelhető ámulatunkra, egyszerre csak ezt olvastuk:

„Báró Rothschild James öngyilkossága. A „Tribune” néhány nappal ezelőtt azt a hírt hozta, hogy báró Rothschild James Parisban nem természetes halállal múlt ki, hanem életének öngyilkossággal vetett véget. Ez a hír természetesen a legnagyobb szenzációt idézte elő. Ennek kapcsán ugyanazon lap november 1-ji számában ezt írja:

„Annak megerősítésül, amit nagy elővigyázattal csak mint hírt vettünk tudomásul, most párisi állandó levelezőnk október 29-ről ezt írja: Amint igen megbízható forrásból értesülök, báró Rothschild nem, mint általánosan állítatik, szívszélhűdésben halt el, hanem öngyilkosságot követett el maga ellen. N a g y pénzvesztések a börzén hajtották a millionáriust az öngyilkosságra.

Az öngyilkosság okának megmagyarázásául közöljük itt a következőket: A legutóbbi hetek alatt a bécsi és párisi börzéken egy erős ellenkezés támadt az u. n. Bontoux-féle értékpapírok ellen, szóval – az Union Générale, a Länderbank és a Bontoux-csoport más értékpapírai contreminiroztattak. (Azaz azon dolgoztak, hogy ezeknek a papíroknak az árfolyama minél alacsonyabbra nyomassék le, s esetleg ezen intézetek megbuktattassanak. – Szerk.) A contremine élén a Rothschild ház állott, mert – így erősítik beavatott körökben, – a zsidó tőkének a keresztény tőke elleni harczárói volt szó. Kétségkívül Bontoux, szemben egy ily hatalmas ellenféllel, érzékenyen kellett volna hogy kárt valljon, ha annak operációit nem előzte volna meg. Bontoux minden, rendelkezésére álló tőkét felhajszolt, valamennyi értékpapírját összevásárolta, s a midőn a contremine, a mely nagy kötelezettségeket vett magára a papíroknak határozott árfolyamon s meghatározott napon való szállítására, a börzén az értékpapírokat összeszerezni akarta, egyik papiros sem volt kapható, mert azok Bontoux cassájában valamennyien elzárva voltak. A contremine helyzete képzelhetni, hogy kétségbeesett volt. A berlini börze idején kihúzta lábát a hínárból, a párisi börze s nevezetesen Rothschild azonban egész nyakig ült a p o c s o l y á b a n. Ezen helyzetben báró Rothschild a párisi érsekhez fordult azon kérelemmel, (Mire nem jó a zsidónak, szorultságában, a katolikus főpap?! – Szerk.) hogy eszközöljön egy egyezséget a Rothschildház és a Bontoux-csoport között. Az egyezés létre is jött, persze nagy áldozatok árán, az a gondolat azonban, hogy a Rothschildház a Bontouxvali harczban megveretett, és oly óriási veszteségeket szenvedett, ez a gondolat a fiatal báró Rothschild előtt megfoghatatlan volt, s egy, az örültséggel határos kétségbeesési rohamban, életének véget vetett. Egy Rothschild – e név az idők folytában egy fogalommá lett, a mely előttünk megmérhetetlen gazdagságokat jelképez, – megghiúsult börzeoperációért önmagát öli meg! – E gondolatnál szemünk előtt azon áldozatok alakjai merülnek fel, a mely áldozatokat az 1873. május 9-ki „Krach,” a mely többé kevésbbé Rothschild műve volt, követelt.”

Hogy mily nagyok lehettek a veszteségek, melyeket a Rothschildház most leírt szerencsétlen börzeoperációi által szenvedett, kitetszhetik abból is, hogy a kiegyezésnél egyedül csak a bécsi piacra tizennégy milliónyi takaros sommácska esett. (A „B. Ostend-Zeitung” szerint a Rothschild-ház összes vesztesége 82 millió frank vagyis körülbelül 33 millió arany forint. Szép kis érvágás! – Szerk.)

S ha egyébiránt még a legcsekélyebb kételyünk lenne is a „Tri-bune” tudósításának helyessége fölött, zsidósajtónk magatartása e kételety elűzné. „A finantz-bárónak” vagy „pénzfejedelemnek” (mint a „Neue Freie Presse” a Rothschildokat folyton nevezi,) halála oly szép alkalmat nyújtott volna lelkendező emlékcikkre és „szakemberszerű” cikkekre a Rothschild-ház s az elhunyt jelentősége fölött, különösen nemzetgazdászati tekintetben, s azon jótékony befolyás fölött, a melyet azok valamennyi nemzet gazdasági viszonyainak fejlődésére gyakorolnak! Minderről egy szó sem volt olvasható. Rothschild James-szel, a „pénzfejedelem-ház” egyik sarjadékával, a sémita fajnak büszkeségével, rövid, tartalom nélküli újság „noticz”-czal végeztek, s még most is, mi-

kor a titok fátyola már föllebbentve van, zsidósajtónk sötét hallgatásba burkolószik. Persze ezúttal pompás nekrológokkal sem a népnek port hinteni nem lehetett a szemébe, sem – pénzt keresni vele. Így az „Oesterreichischer Volksfreund.” Mi meg még csak azt adjuk mindezekhez, hogy történt volna meg csak ez a szerencsétlen eset például egy keresztény bankárral: minden Halbkreuzer-Sornál hozta volna a szerencsétlennek arczképét és biographiaját, gúnyt szórva a szerencsétlenre.

A jelen év elején végrehajtott népszámlálás eredményei Poroszországban és Ausztriában a fő pontokban már ismeretesek. Magában Poroszországban van, az ez évi összeírás szerint, 363,790 zsidó, a kik közül 53,949 Berlinben lakik.

Az Ausztriában, ez év elején összeirt zsidók létszámáról a bécsi „Oesterr. Volksfreund” október 29-ki száma a következőket írja:

A zsidók statisztikája Ausztriában. A közigazgatási statisztikai igazgatóság szívességéből azon helyzetben vagyunk, hogy az 1881. december 31-ki legutóbbi osztrák népszámlálás eredményeit a zsidókat illetőleg közölhetjük. A számokat az egyes korona-tartományok szerint adjuk, és pedig az 1869-ki utolsóelőtti és az 1881-ki utolsó népszámlálás adatait.

	1869.	1880.		1869.	1880.
Alsó-Ausztria . . .	52.350	95.040	Átvitel	58.919	103.278
Felső Ausztria . . .	724	1.056	Tirol	112	360
Salzburg	47	115	Vorarlberg	246	182
Stájerország	778	1.727	Csehország	89.933	93.641
Karinthia	30	114	Morvaország	42.899	44.175
Krajna	51	96	Szilézia	6.142	8.580
Triest és vidéke . . .	4.631	4.640	Galiczia	575.918	687.592
Görz-Gradiska	279	319	Bukovina	47.772	67.418
Istria	29	171	Dalmácia	279	279
	<u>58.919</u>	<u>103.278</u>		<u>822.220</u>	<u>1,005.506</u>

Bécsben volt 1869 végén 40.230, 1880 végén pedig 73.222 zsidó.

Poroszországban és Ausztriában tehát a közönség immár azon szerencsés (?) helyzetben van, hogy tudja, Izrael népe hogy szaporodott a lefolyt 11 év alatt. Csak nálunk Magyarországon vagyunk teljes tájékozatlanságban hagyva. Csudáljuk, hogy Keleti Károly úr, az országos statisztikai hivatal főnöke, a kiről pedig már oly sokszor olvastuk az újságokban, hogy „európai híru, jeles” statisztikus, a németek és az osztrákok által ily csúnya módon megelőztetni engedte magát. Vagy talán keserű meglepetésre fogunk virradni, ha a hivatalos adatok nyomán megtudjuk, hogy az „izraelita polgártársak” nálunk mennyivel szaporodtak, s e keserű valóságot tanácsos minél később en tudomásunkra hozni?! Mi élünk a gyanúporrel, hogy nálunk is olyan galicziai-féle szaporulati arány fog kitűnni.

Oroszországban, a múlt füzetünkben közölt belügyministeri rendelet folytán alakult vizsgáló bizottságok jelenleg folytatják munkálkodásukat. Eddig csak az odessai tartománygyűlés munkálátának eredményét ismerjük, a mely a „B. Ostend-Zeitung” szerint, egy szavazat ellenében elhatározta a kormányhoz az iránt folyamodni, hogy a zsidóknak feltétlenül tiltassanak el a következők:

- „1. Szeszies italokkal a vidéken kereskedést űzni.
2. Koronái jószágokat haszonbérelni s földbirtokot venni.
3. Megtiltandó az, hogy több zsidó tanuló vétessék fel a gymnasiumokban, mint a mennyi a zsidó lakosságnak a keresztény lakossághoz való arányának megfelelő.
4. A zsidók eltiltandók, választás alá eső hivatalokat, nevezetesen békebírói tisztséget viselni.
5. A keresztény cselédek tartására vonatkozó tilalom megújítandó.
6. A zsidóknak ne legyen szabad akkor, ha nincs határozott foglalkozásuk, a falukon lakhatniok.
7. Adósleveleket ne vásárolhassanak össze, ha nem tartoznak a kereskedői testületekhez.
8. Mózes vallású ügyvédek a békebíró előtt ne perelhessenek.”

Ezen, meglehetősen mérsékelt kívánalmakat tartalmazó petíczió kivül, Ignatyev grófhhoz, – amint ezt ő maga kijelentette egy nála megfordult zsidó deputáczióknak, – olyan petícziók is érkeztek be, melyek a zsidók t e l j e s k i ű z e t é s é t k é r i k .

Ezt a küllebbeztetést azonban sok muszkaországi zsidó nem akarván bevárni, az Amerikába való kivándorlás a múlt hó folytán is tartott. Négy zsidó-transport indult Bródyból: az egyik 246, a második 230, a harmadik 212, a negyedik 240 főből állott.

*

A zsidó ügyekben gyakran az együgyűségig naiv fő zsidó újságunk, a „Pester Lloyd”, október 31-ki esti lapja ezt írja:

„A zsidók tömeges kivándorlása Oroszországból, az orosz kormánynak, minekutánna azelőtt mindent megtett, hogy a dolgokat túlhajtsa, – most már magának is nagyon kényelmetlenné látszik válni. (Ne higye barátom! Ilyesmi senkinek a világon nem „kényelmetlen” dolog! – Szerk.) A pétervári kormány meg akarja kísértetni, a kivándorlást megakadályozni, (Dehogy is akarja! – Szerk.) és az izraelitáknak egy nagy colonizáczióanal területet akar felajánlani orosz földön. Ez a szivesség azonban egy kicsit későn jön, (Persze, nem kell nekik a kapacasza. – Szerk.) s a zsidók, amit nem is lehet nekik rosz néven venni, az orosz kormány biztosításaiban egyáltalán nem bíznak. Ezalatt az Amerikába való kivándorlás az „Alliance israelite” aegise alatt szünet nélkül folyik, és Dél-Oroszországban sok falu, a melyekben eddig élénk kereskedelem s eleven forgalom (Hozzá tehetjük még: uzsora, mérgezett pálinka-árulás, csalás és egyéb hunczfuteria. Szerk.) uralkodott, most úgyszólván kihalt és teljesen elnéptelenedett. (Persze, az utczákon most nem lótfut szünet nélkül a sok naplopó zsidó. – Szerk.)

Ebből láthatjuk azt is, hogy a „Pester Lloyd” a Talmud értelmében „Isten áldásának” tartja azt, ha valamely faluban sok, igen sok zsidó van. Gegen die Dummheit kämpfen selbst die Götter umsonst

A „Pester Lloyd” fentebbi „Schönfarberei” -ét azonban alaposan lerontja a „Novoje Vremja” muszka újság, a mely egyik közelebbi számában ezt írja:

„Daczára kormányunk legbuzgóbb törekvéseinek, a melyeknél a legnagyobb áldozatoktól sem riadt vissza, hogy a zsidó lakosságot a mezei gazdasátnak megnyerje, az eredmények ez irányban egyáltalán ki nem elégtők. A zsidók elhagyták földjeiket, – mert semmi hajlamuk nem volt a földművelésre, – hogy a házaló és kiskereskedés, az ügynöki s más nekik jobban inyükre való foglalkozások után lássanak, úgy, hogy a kormány kényszerülve lett 10.000-et ezen letelepített zsidók közül a földművelők lajstromából kitörülni.”

Most sem akarja ön megérteni a dolog valódi mivoltát, édes „Lloyd”?!
*

Az „Alliance israélite” tevékenységét Oroszországban érdekesen jellemzi az orosz belügyminister közlönye, a „Novoje Vremja”, a következőkben:

„A zsidókra vonatkozó törvényhozásunk legjellemzőbb vonásai közé tartozik, az „Alliance israélite universelle”-nek engedett tevékenység Oroszországban. Ezen társulatnak közege, az 1863-ban jóváhagyott „Társaság a képzettségnek Oroszország izraelitái közt való elterjesztésére.” A zsidókat régi idő óta foglalkoztató azon eszmének, hogy országukat ismét felállítsák, megvalósítására szolgáló „anyagi eszközök” előkészítésén kívül, az Alliance még a következő célokat követi: 1) A zsidóságot a keresztény civilizáció behatása ellen – védelmezni. 2) Mindenütt a zsidók polgári jogainak kiterjesztése, s befolyásuk és hatalmuk erősítése mellett működni. Ilyen célokat követ a fentnevezett társulat is, s e célból könyveket ad ki ó-héber nyelven, támogat úgy e nyelven, mint orosz nyelven írt időszaki iratokat. („Raszvet” = „Hajnal”, „Ruszkij Jevrej” – „Orosz zsidó.”) Figyelemreméltó itten a következő körülmény: a héber nyelven írt időszaki iratokban, valamint a röpiratokban is, a törekvés vehető észre, az orosz intelligenciát és az orosz népet a zsidók szemében a legkedvezőtlenebb színben feltüntetni. A „Gaschachar” című ó-héber újság egy vérlázító gúnyiratot közölt, a melyben az orosz nép és az orosz kormány a lepiszkosabb és a legvisszataszítóbb módon rajzoltatnak le. Ugyanily vonásokat találunk a fentebb nevezett orosz-zsidó lapokban is. Mindent, a mi orosz, lerántanak; a zsidó tehetségek és erények, a zsidó törvények és a talmudi bölcsesség édig magasztaltatnak. Minden a mi zsidó, ezen közlönyökre nézve isteni! Az oroszok elleni elkeseredés a zsidókat szorosabban fűzi egymáshoz, és a mézédés beszédek Izrael kitűnőségéről arra valók, hogy az oroszok éberségét elaltassák, (Tout comme chez nous! – Szerk.) őket az „egyenjogúsítás” javára megvesztegessék, s privilégiumaik mellett lelkesedést keltsenek... Ilyenneműek az orosz törvénynek fő vonásaiban való vonatkozásai a zsidók különállása iránt, a mely különállás ezt a néptörzset a

keresztény lakosságra nézve valóságos isten-ostorává teszi!... Reméljük, hogy ez az a normális helyzet nemsokára az egyedüli kívánatos helyzetnek, – egy tisztán orosz politikának a zsidókérdésben, enged tért.”

Merunovicz Theophil legutóbbi füzetünkben ismertetett indítványának azon része, hogy a zsidó anyakönyvek vezetése szigorúan ellenőriztessék, október 17-én került tárgyalás alá a galicziai tartománygyűlésen. E vita lefolyása a lapok távsürgönyeinek szerint következő volt:

„Dr. Goldmann (zsidó) határozott óvást emelt azon könnyelmű modor ellen, a mely szerint egészen alaptalan vádaskodások, (Ne neked szegény Merunovicz! – Szerk.) a melyek mellett senki sem tud bizonyítékot felhozni, a tartománygyűlésen ismételtetnek. Dr. Zucker (szinte zsidó) csatlakozott az előtte szóló által mondottakhoz, utalva a közigazgatási bizottság jelentésére, a mely nyíltan constatálja, hogy eddig egyetlen egy eset se merült fel arra nézve, hogy a zsidó anyakönyvek vezetése körül visszaélés fordult volna elő. (Ez aztán szépséges közigazgatási bizottság lehet: éppen beválik lengyel institutióknak. – Szerk.) Ennek daczára Merunovicz (Szánalmas figura! – Szerk.) és Zucomszki állítják, hogy a közvélemény meg van győződve, hogy ilyen rendellenességek főnállanak. (De mit használ mindez, mikor a zsidók szemtelenül tagadják, hogy csak „egyetlenegy ilyen eset is fordult volna elő.” – Szerk.) Gróf Meczinszky a krakkói párt nevében kijelenti, hogy ez Merunovicz szándékaita megértette és helyesli; ő szót emelt, nehogy az látszhassek, hogy Merunovicz egyedül áll nézeteivel a tartománygyűlésben. A bizottság azon indítványa, hogy az ügy vizsgálat céljából a kormányhoz áttéssék, (Magyarán: hogy a dolog végleg elaludjék. – Szerk.) végre nagy többséggel elfogadtatott.”

Tant de bruit pour une omelette. S a bécsi zsidó lapok ezen ártalmatlan allotriára mégis azon panaszkodtak, hogy „a tartomány gyűlés többsége egy rendszeres zsidóvitát improvizált, a mely megczáfolhatlan bizonyítékot szolgáltatott, a szláv történetírók által türelmesnek kiálított lengyel nemzet antisemitikus érzelme mellett.” Nohát, pedig ezektől az uraktól ugyan felesleges egy cseppet is félniök a zsidóknak!

*

A mi Bécsbe felrándult jó delegátusaink bizonyára elálmélkodva vettek tudomást arról, hogy Schmerling lovag, az osztrák legfőbb törvényszék elnöke, a ki az osztrák delegáció elnökévé választatott, október 27-én tartott elnöki megnyitó beszédében, a melyben a lefolyt év külpolitikai eseményei fölött szemlét tartott, a zsidókérdést is elmélkedései tárgyává tette, mondván:

„Még meg kell emlékezni azon háborúról is, a mely egyik szomszéd államban egy néptörzs ellen indítatott meg, a melynek azt a szemrehányást teszik, hogy a tőkét magához szívja, s ez által a lakosság romlását idézi elő. Nem akarom elvitatni,

hogy ezen szemrehányásnak bizonyos jogosultsága van; de megelégedéssel utalok arra, hogy mi Ausztriában biztos eszközhez nyúltunk arra nézve, hogy ezen bajoknak elejét vegyük: t. i. a törvényhozás útján, a mely nekem jobbnak tetszik, mintha házakat fosztanak ki és családokat üznek el.”

Ezen, nagyon is mérsékelt hangú nyilatkozatáért a bécsi zsidósajtó nagyon megharagudott Schmerlingre, a ki hasonló nyilatkozatokat már azelőtt is tett, s még mint bírót is kritika alá vették ez incidensből, a „Neue Freie Presse” egyebek közt azt is írván róla, hogy hiányzik nála „az objectiv gondolkozásnak bírói tulajdonsága.” Ezeknek a zsidóknak mindig tele van a szájuk a „bírói függetlenség” sérthetlenségének hangsúlyozásával, még akkor is, ha a legcrassabb bírói önkénykedés nyilvánvaló esetéről van is szó, csak – zsidó érdek legyezetésének esete forogjon fen. Ha azonban a „független” bíró az ő felenyájaik érdeke ellen cselekszik, s a lapjaik által rendszeresen gyakorolt czudar pressiónak is nem engedni elég becsületes és független: akkor aztán előttük kritika, és pedig pimasz kritika tárgya a független bíró és eljárása is. Kutyakorbács a gazoknak!

A mi Bécsbe felrándult jó delegátusaink pedig továbbra is álmélkodnak, s csudálkoznak a fölött, hogy az antisemitismus egyszerre „delegáció-képessé” vált, holott azelőtt az újságok Budapesten mindig azt verték a fejükbe, hogy egy bizonyos collegájuk által az országházban prédikált antisemitikus tanok csak ennek a collegájuknak az agyába ragadott „indiosynkrazia”, sehol máshol a világon nem létező „Istóczyzmus”. Lám, az atyafiaknak Bécsbe kell felrándulniok, hogy megtanulják azt, a mit ama kérdéses, annyiszor „kinevetett” collegájuk Budapesten már réges-régen s nemegyszer elpapolta nekik!

S most meg mi álmélkodunk. Álmélkodunk pedig fővárosi zsidó-liberális napilapjaink azon „vakmerőségén,” miképen annyira „függetlenkedni” mertek a zsidó járszalag daczára is, hogy ezelőtt egy héttel, a következő hírt hozni, s mirabile dictu, minden gúnyolódó megjegyzés nélkül hozni, merészkedtek vala:

„A csehek és a zsidók. Bizonyos idő óta Csehországban islára kezd kapni a zsidóüldözés. (No persze! az antisemitismus mindjárt zsidóüldözés! – Szerk.) A prágai „Ceské Noviny” és a klerikális „Cech” nemcsak hogy tetszéssel nyomatják ki a zsidóellenes leveleket, de maguk a szerkesztőségek is sűrűn írnak vezércikkeket a zsidók ellen. Legújabbán Prágában „Neodvislost” („Függetlenség”) cím alatt politikai lap indult meg, mely programjába a cseh népnek a zsidóktól való emancipálását vette fel.”

Tehát még a csek is tútesznek rajtunk magyarokon. Nekik már van egy, speciáliter a zsidókérdéssel foglalkozó napilapjuk is, a melynek a neve „Függetlenség.” Nekünk is van ugyan egy „Függetlenség”-ünk, de nem a zsidóktól való „függetlenség”-ünk.

Támadt azonban egy „Füstölő”-nk.

Bartalits Károly urat, a solid „Bartalits Imre” című könyvkiadó czég derék, törekvő fiatal főnökét illeti meg az érdem, hogy egy, egyelőre havonként megjelenő „antisemitiko-satyrikus s humoristikus közlöny” megjelenését lehetővé tette, s ez által ügyünknek nevezetes szolgálatot tett.

Valamely, élénk lendületet vevő ügyben, mint az az antisemitismus, csekély eszközökkel is nagy eredményeket lehet elérni.

Azt mondják rendesen, hogy azért nem merik az emberek nálunk antisemitikus érzelmeiket kifejezni, mert „a zsidók zsebjében vannak.”

Ez, hála Istennek, nálunk mint általános szabály, nem áll. Más az oka annak a sajnálatos jelenségnek, s ez az, hogy az emberek nem akarnak vesszőt futni zsidó és elzsidósodott újságainkban, s gúnyjaiknak, piszkolódásaiknak, végnélküli meghurczolásaiknak czéltáblául szolgálni. Ez egy!

A másik momentum, a mi itt kiemelendő, az, hogy zsidó és elzsidósodott újságaink magasztalását, tenyéren hordozását s a zsidók kegyét és egyéb dolgait is, nem egy úr nálunk azzal akarja kiérdekelni, hogy a zsidóság nyílt patrónusának szegődik, lerántva s megtámadva mindenkit, a ki a zsidó üzelmek ellen szót emelni merészkedik.

Egy élczlapban sok oly dolgot el lehet mondani, a mit máshol sehol sem; s azért nálunk a létező élczlapok eddig valóságos terrorizmust gyakoroltak. Ezt a terrorizmust, a mennyiben annak zsidóbarát-tendentiája van, megtörni, a zsidó-patrónusokat a közönség előtt ránczba szedni, a zsidó újságok magasztalásait jól applicált „huszonöt”-tel ellensúlyozni, a bátortalan antisemitáknak szíverősítőül szolgálni: ez oly fontos feladat, a melynek helyes megoldásától függ nálunk nagy részt az antisemitismus jövője. S azért, a „Füstölő,” kellő tapintattal szerkesztve, e feladatok teljesítését s ez által az antisemitismus ügyét lényegesen előmozdíthatja.

S most még csak azt kívánjuk, hogy a derék szerkesztő, Pipa János úrból a jó szűz magyar dohány sohse fogyjon ki.

T. Olvasóinknak pedig ajánlja a „Füstölő” pártolását. Hol van az a zege-zuga az országnak, a hol ne lenne „kifüstölni való?”

Hangok a vidékről.

– Nyílt levelek a szerkesztőhöz. –

Szeged.

T. szerkesztő úr! – Múltkori levelemben említettem, hogy nálunk mily fogadtatásban részesül „az, ki az itteni zsidóság üzelmei ellen felszólalni” bátorodik. A mit mondtam, beteljesült; mert a „Szegedi Napló”, miként az általam beküldött f. évi 163. számú példányból meggyőződni méltóztatott, a „Szegedi Napló” ugyancsak feljajdult, mint kinek a fejére ütnek. Én ugyan őt bántani nem akartam, és nem is bántottam senkit; mert a mit mondtam, az igazságon alapszik; miért is óhajtottam volna, hogy a felhozott tényeket czáfolta volna meg, vagy legalább megczáfolni iparkodott volna. E helyett azonban gorombáskodott, elmondott „elfogultnak, pogány századba való, porban fetregő alacsony szelleműnek.” Mindezekre én nem felelhetek egyebet mint azt, hogy a gorombáskodás és piszkolódáshoz nem kell sem ész, sem erény, elég arra a roszakarat. Ámde olvasóim kérdezhetik, hogy ki az a felhézjó, felvilágosodott dicső férfiú, ki mint zászlóvivő tündöklék, és a ki az itteni zsidóság üzelmei és hibái ellen nemcsak hogy fel nem szólal, de sőt minden zsidóellenes mozgalomnak üldözője és gúnyolója. Ezen férfiú nem más, mint Enyedi Lukács úr, a „Szegedi Napló” szerkesztője.

Hogy e jeles és dicső férfiút a nagy közönség közelebről megismerje, bátor leszek egy két adatot szolgáltatni, különösen azon okból is, mivel a Magyar Lexiconban életleírása nem jelent meg, hová bejutni nagy szerencséjének tartotta volna. Saulból Pál, vagyis zsidóból lett keresztény; azonban régi természetét nem változtatta meg, mert ő minden sémitát, különösen az itteni zsidófővezéreket pártolja, ellenben kigúnyolta az antisemita ügyvédek, és azon derék szegedi egyetemi polgárokat, a kik társaikkal az Istóczy Győző urat üdvözlő feliratot aláírtak. 1880. év vége felé, mikor a megindult zsidóellenes mozgalmat észrevette, a dicsőséges Eisenstädter nevet letette, és felvette a tősgyökeres magyar Enyedi nevet, remélvén, hogy e név alatt a Magyar Lexiconba be fog jutni. Benne is van ugyan Enyedi úr, de az nem a szegedi.

Ilyen a mi Enyedi Lukácsunk; a zsidó bálványt érinteni sem meri, a ki pedig annak veszedelmes eljárását bírálni merészeli, annak neki ront és lerántja csúfosan. Hej pedig de sokat lehetne beszélni felőle.

Ezzel bezárom leveleimet azon ígérettel, hogy levelezéseimet engedelmével folytatni fogom. (Kérjük. – Szerk.)

Orgoványi.

Vasmegeye. (Hosszú-Peresztég.)

T. szerkesztő úr! – Az országnak majdnem minden vidékéről jelennek meg a „12 röpirat”-ban közlemények, melyek a sémita faj viselt dolgaira, a közönségnek nem kis megbontránkozására, fényt derítenek. Községünkben is van többek között egy ilyen fajta, magában fölfuvalkodott, semmit nem tevő, foglalkozás nélküli zsidó czimbora, ki egy szegény ember tökéletes kizsárolását nem átalotta végbe vinni.

A múlt évben történt, hogy egy M. Mihály nevezetű egyént anynyira magához édesgetett furfangos eszével, hogy ennek azon kelepczéből, melybe belesodorta, minden vagyona elvesztésével kellett meglakolnia. Ez valóságos tény. A nevezett ember nős és családos. Ezt oly ravasz fogásokkal vezette a hínárba, hogy minden józan gondolkozású keresztény borzalommal gondol reá. Rábeszélte az együgyűt, hogy hagyja el, az az váljék el feleségétől, úgymond, van ő neki egy húga (természetes, hogy zsidó,) ezzel lépjen polgári házasságra; hanem ez nem megy ám olyan könnyű szerrel; mert az ő húgának van pénze, tehát ő is biztosítson annak részére egy bizonyos összeget. Gonosz kufarkodása hamar ténynyé vált. Amint ezen zsidó, kit névszerint K. Samunak hívnak, észrevette, hogy gyarló emberrel van dolga, kiállított vele egy 570 forintról szóló adóslevelet, mintha ezt kölcsön vette volna föl, s azt birtokára be is kebeleztette. A szegény embert ezután mindegyre biztatta, hogy most majd megtörténik a zsidó leánynyal a polgári házasság. – Megtörtént más, de nem a polgári házasság, hanem a szegény embernek holtig való siralmára, a vagyona pusztulására. Az ilyen csúfosan rászédett embernek jószágát elárvereztette, most egy krajczárt érő vagyona sincs; maholnap munkaképtelenné válik. így szaporítja a semita faj a község szegényeit! Egy rozszlelkű zsidó miatt apró családjával együtt a község kegyelem-kenyerére kell szorulnia.

Bizony rozszul cselekedtek azok is, kik a szegény ember ügyét védeni hivatva vannak a községben, midőn ezen famozus történetet agyonhallgatással elnézték. Akkoriban, midőn a községben még a verebek is azt csiripelték, hogy a M. Miska feleségül veszi a zsidó Czilit, s a furfangos zsidó részére, ha hűgát elveheti, bizonyos összegről adóslevelet állít ki, már ekkor erélyes fellépéssel kellett volna azt a gyarló Miskát észrehozni, s mint tékozlót, vagyonára nézve bírói zár alá kellett volna venni, hogy apró családjának maradt volna valamije.

Megtörtént az árverezés. Hát kié lett az eladott ház? Ezt bizony könnyű kitalálni. Hát nem másé, mint egy zsidóé. Néhány évvel ezelőtt Somogyból vetődött a községbe egy bugyros zsidó, ki gyufával, kusztórával, fűzővel egy kis boltot csiperített, s most oda áll árverezőnek s megveszi a házat 600 forintért. Pedig becsületes keresztény ember is volt ám rá árverező, de ezt lebeszélte, hogy ne ígérjen, ha ő megveszi, olcsóbb lesz, s néhány forint nyereségre átengedi neki a házat; mert, ha ő is ígér, akkor igen drága lesz. – Most már a bugyros zsidó nem néhány forintot, hanem száz forintokat kér nyereséget. Ki mondhatja most azt, hogy a sémita faj honunkban a magyar embernek javára van?!

Egy népbarát.

Liptómegeye.

T. szerkesztő úr! – A „12 röpirat” 9-ik számában tett ígéretemtől eltérve, a melyet későbbben úgyis beváltok, bátor vagyok a virilis törvény káros hatásáról és a zsidók „hazafiságáról” egynéhány sort írni. A szerencsétlen virilis törvény tekintettel volt ugyan a nagyobb földbirtokosokra annyira, a mennyire ezek birtokuk után nagyobb adót fizetnek, de aránylag véve a földadó még a legmérsékeltebb (?) adó. Ez még

a maga helyén volna. Legnagyobb adó azonban a jövedelmi adó. S kinek van mai nap legnagyobb jövedelme? Felelet: a zsidó kereskedőknek és korcsmárosoknak. Ezek tehát legnagyobb adót is fizetnek egyes falvakban és városokban. S ha még hozzá egy zsidó okleveles prókátor, vagy „dakter”: az adó kétszeresen vétetik neki. – Virilis törvényünk értelmében ők a virilisták, ők egy falu vagy város javát szívükön hordják, hanem csak akkor, ha jó „geschäft” vagy „reback” van kilátásban. Ezáltal tönkre tesznek egyes városokat, mert minden városi ügybe mint virilisták be vannak avatva. – Vannak Liptómegyében olyan községek, a melyeknek több ezerre menő vagyonuk van erdőben, szántóföldekben, regáléban stb. Ilyen mezővárosok: Hibbe, Német-Lipcse, Rózsahegy; falvak: Csorba, Vichodna, Kokava, stb. A jött-ment virilis zsidó azután a törvény értelmében más vagyonában garázdálkodik. A polgárság napról-napra szegényedik a zsidó korrupció által, a zsidók pedig híznak más vagyonán. Ezt kezökbé adja nekik virilis törvényünk. Idején volna ezen virilis törvényt módosítani, vagy pedig egészen eltörölni, mert ma már nagyon érezzük ezen törvény káros hatását.

Szólok most valamit a zsidó „hazafiságáról”.

Jó hazafiságra, nemcsak minden országnak, városnak és községnek, de minden embernek törekednie kell, sőt szent kötelessége is. Csakis olyan ország állhat fen mint ország, a melynek polgárai hazájuk iránt valódi szeretettől vannak áthatva. De, hogy a zsidók hazánk iránt valódi hazaszeretettel viseltetnének, azt kereken tagadom, és biztos adattal bátor vagyok bebizonyítani, hogy a zsidó sohasem volt jó hazafi, de nem is lesz.

R. mezővárosban körülbelül 8 darab zsidó virilista van, s ezek a polgárok vagyonával rendelkeznek. 1875. évben K. J. a r... i zsidóság fővezére, a zsidó virilisták főczimborája, kikelt A... I akkori bíró ellen, őt defraudációval vádolván. A városi képviselőtestületet a zsidó virilisták annyira hálójukba tudták keríteni, hogy A... I bírót letették és vád alá helyezték. K. J. és a többi czimborák indítványára, K., volt derék hivatalnokot és polgármestert ajánlották az üresedésbe jött bírói állomásra, remélvén, hogy ez a zsidók garázdálkodásait elhallgatja. De milyen nagy volt a meglepetésük és csalódásuk, kitűnik a következőkből.

Egyszerre K. J. „derék” virilistánk, többi czimboráival a zsidóságot a városi jogokba és javakba be akarta tolni, s különféle követelésekkel lépett föl a városi képviselőtestület előtt, így pl. ők a városi pénztárból zsidó iskolájuk számára 600 forintot követeltek. Jogos lett volna követelésük tán akkor, ha a zsidók valami községi pótléket fizetnének. De megjegyzem, hogy R...en se zsidó se polgár eddig semmiféle községi adópótléket nem fizetett. Nem csoda azután, hogy városunkba napról napra több gácsországi vagy orosz csodabogár tolakodik be úgy, hogy ma már 500-an vannak, holott 1848 előtt 20-an sem voltak. – Ki volt az első, ki ezen követelés ellen felszóllalt? Az általuk ajánlott K. bíró s a derék plébános s mostani apát V. J. úr. Ezek keresztül vitték, hogy a magas ministerium ezen jogtalan követelést nem a zsidók, hanem a város részére döntötte el. Volt is azután jajveszéklés Izraelben.

K. J. virilista azonnal kijelentette, hogy biz ő nagyon csalódott K. bíróban. Azóta legnagyobb ellensége. Derék plébánosunknak pedig a zsidó csöcselék a blakait akarta beverni.

A zsidók bős újja K. bírót is utolérte. Az utolsó választásnál szépecskén letették hivataláról, s a kit 4 év előtt vádoltak, bírónak választották.

Ebből kitűnik, hogy a zsidóknak az mindegy, akár hazafi, akár nem, csak nekik legyen „jussuk,” a többivel ők nem bajlódnak. Miattok Magyarország elenyészhet minden perczben, csak zsebök tele legyen. A zsidónak hazája nincsen, ő bűnei által hazáját elveszítette. A ki szeretettel nem viseltetik községe, városa iránt, a ki javát virágzását szívében nem hordja, az egy országnak jó fia soha sem lehet, ha ezerszer megmagyarosítja is a nevét.

Ügybarát.

Békésmegye.

T. szerkesztő úr! – Mivelhogy én is olvasom önnek ezen nagyra-becsült röpiratait, és egész lelkem át van hatva azon eszmék által, melyek ezen iratokban foglaltatnak: legfőbb kívánságom és törekvésem az, hogy a mennyire tőlem telik, másoknak magyarázom és iparkodom, hogy minden iparostársamat ezen eszmékkel megösmertessem, s őket fölvilágosítsam, hogy ezen vérszopó náció csalásainak s zsarolásainak részünkről is, a mennyiben telhető, gát vettessék. Erre az első lépést a múlt nyáron kísértettem meg.

Városunkban létezik egy „Iparos ifjúsági önképző s betegsegélyező egylet,” és ennek tagjai közt számos zsidók, persze kereskedő ifjak, vannak; én az akkor tartott közgyűlésen fölléptem, és indítványoztam, hogy ezen becses egyletet ezen szemtelen csaló nációtól tisztítsuk meg, és az egyletre gyakorlott minden befolyásukat zárjuk ki. Sajnos, azután láttam, hogy nem a kellő lépést tettem ezen terv kivitelére; mert bizony eléggé gyakorolták itt már a talmud parancsát, t. i. annyira elvakították már az embereket, s annyira hintik a port a szegény keresztények szemébe, hogy bizony nagy dicsőségnek tartja egy szegény iparos, hogyha egy zsidó polgárral jó barátságban lehet, vagy kezet foghat velők; és hogy ezen hü barátságukat a zsidók iránt bizonyítsák, elég bátran s vakmerően támadtak rám a zsidótányérnyalók, midőn a fentnevezett indítványommal előálltam: igen sajnálkoztak, hogy én mint fiatal iparos olyan „ostoba” vagyok, hogy még olyan indítványnyal merek föllépni, olyan „műveit”, s olyan „szellemdús”, oly „hazaszerető” ifjak ellen mint K. úr is, ki az egylet jegyzője, s kiről azt mondják: „ha K. az egyletet nem képviselné, az egylet már nem léteznék.” Ha ez állana, akkor a keresztények mind ostobák! Sajnos, hogy vannak ilyen felfogások: igen, kinevettek, kigúnyoltak szépen; de hát úgy hiszem, nem vehetem rősz néven tőlük ezt, mert sürü fátyol van a szemök előtt, s nem látnak keresztül. Tehát ezen fátyolt le kell rántani; de mivel az én szerény magyarázatom mind kevés és gyenge, s így eredményre nem jutok: a röpiratokat minden tagnak kezéhez fogom juttatni. Ezek elolvasása, úgy hiszem, elég lesz arra, hogy ezen ügy felőli érdeklődésöket felköltsem, és azon zsidó barátságról lemondjanak, ha nem is mind, de legalább nagyobb részük, s így aztán hiszem, hogy inkább kivihetem tervemet; t. i. a zsidókat az egyletből kituszkolni, s

aztán olyan antisemita egyesület formára átalakítani, t. i. németországi elvbarátaink példáját követni.

Bizony, bizony nincs halasztásra való idő; mert ha ez sokáig így tart, csak a jó Isten a megmondhatója, mi lesz még belőlünk, mert már ha az ember széttekint, mily szomorú képet lát a merre csak néz, a város fő s legszebb terén mindenütt csak a zsidó firmák ragyognak, és hol látjuk a szegény keresztény iparos czégét: a város szélén, és zugokban, és ottan izzad és fárad, korán reggeltől késő estig dolgozik, minden ereje kifogytáig, persze csakis zsidónak, mert mástól munkát nem kap; igen, mert kénytelen vele, ha családjának csak kenyérre valót is keresni akar; mert az a zsidó principális oly jól kiszámítja, hogy a szegény munkás többet ne kereshessen, mint a mennyit a legszegényebb életmód megkíván, de még ennyit sem, mert mindig kénytelen egypár forintot előre kiszedni, hogy annál jobban oda legyen kötve, és ha a munkáját átadja, ráadásul annál jobban szekírozhasza és szidalmazhasza. Ez nem rágalmazás, ez oly igaz tény, hogy a ki ezen helyzetet úgy ösmeri mint én, bizony mondom: nem czáfolhatja meg. Így van ez itt, és így az egész országban, s a ki ebben kételkedik, menjen s nézzen szét az országban az iparosok közt, s meg fog győződni ezen szomorú tényről.

Már ezer bocsánat, tisztelt szerkesztő úr, hogy eddig is igénybe vettem türelmét, (Ellenkezőleg, kérjük jövőre is tudósításait. – Szerk.) de hát, hogyha egy hétig mindég írnék, sem volnék képes ezen oly szomorú helyzetünket, a melyben most vagyunk, lefesteni, s azért most még csak azt kívánom, hogy segítse meg önt a Mindenható, hogy a képviselőházban elvei többségre jussanak, hogy ezen magasztos elvek érvényt szerezhessenek, mert csak így láthatnák tisztelt honatyáink iparunkat virágzásban s nem máskép; mert sajnos, még eddig mindég oly helyeken keresik annak bajait, a hol soha fel nem találják.

Hazafiúi üdvözléssel.

Egy iparos.

Zemplénmegye. (Tolcsva.)

(Magyarország küszöbön levő 1000 éves jubilaеuma és a zsidóság.) Készül a magyar nemzet, hogy megünnepelje azon 1000 év előtti időt, melyben apáink e hazát birtokba vevék.

Készülj tehát, készülj! öltözzél fel magad is, öltöztessd fel országodat is ünneplő ruhába. Készülj el jól, mert emanczipált testvéreid kiszámítása szerint te e napot másodízben meg nem éred! Igen, okhos zsidó testvéreid régen kiszámították, hogyan s mily módon hódítják meg ezt a dicső országot szép szerivel.

El fogsz múlni! Hiszen eleget éltél! E hont a magyaron kívül még egy nemzet sem bírta 1000 évig. Ha pedig elmúlsz, itt van helyben a te utódod, az „új magyar fajta,” mely e földre magyar-zsidó néven vakond és phylloxera módon vándorlott be.

Igen, a zsidó az emberiség, a keresztény világ phylloxerája. A zsidónak nem elég, hogy birtokát, lakását veszi el a kereszténytől, neki az élete is kell.

Ne félj magyar nemzet, hisz a zsidók okhosai most dhikciózzák, hogy e hazát „apháink vhérel szherzhették”!

Dicsó magyar! Hát csakugyan erre kellene jutnod!? Igen! ha aluszol, elcibálják a szénádat! Ott van Egyptom, Gessen! A zsidók oda kényszeríték a jó király népét, hogy ő meg kényszeríté őket a kivándorlásra. Kézzd meg saját hazádat s benne a zsidót: ott vagy épen, hol az egyptomiak voltak.

Kiszárítottad, áthidaltad a zsidóknak a vörös tengert, hazád határait; befogadtad, letelepítetted, testvéreiddé fogadtad őket; s ime, most véreden élődik, pusztít, s „állat” címmel tisztel meg.

Hány munkás magyarnak sápadt az arca mostan? Hol van ezek vére? A piros képű zsidóknak. Uraink czíme: elpusztult birtokos, elpusztult nagyságos, tönkrement gazda, stb. Hát ezek birtokai, czimei hová lettek? Megtalárod az új magyar urak, a zsidók neveinél, és a „Nagyshághus ór” tárczájában.

Mesterembereinket kilicizálják a zsidó ipar, uzsora miatt, hivatalnokainkat kitérítik s pótolják a „Rhifke” magzatai, munkás népünk pedig a zsidó „szhabad phulgár”-sága miatt csak nyáron lakhatik jól. Szegény magyar! hát csakugyan ennyire törpültél? Hát csakugyan „goj” lettél?

De ne félj! Ne csüggedj! Van neked egy jó közmondású orvosságod: „Ha a kutya megharap, szőrivel gyógyítod.” „Ha a zsidó emanczipáció megmárt, emanczipálj vissza” s meglátod, hogy a recept bár régi, de használni fog. Magyar! Tőled függ, érsz-e vagy nem több jubilaumot. (Várjuk az ottani- viszonyok további ismertetését tárgyazó ígért levelet. Egyúttal önnek is, a ki több elvbarátunkhoz hasonlóan, füzeteink terjesztése körül oly kiváló buzgalmat volt szíves kifejtetni, őszinte köszönetet fejezzük ki. – Szerk.)

Hegyaljai.

Somogyemege. (Lengyel-tóti.)

T. szerkesztő úr! – Bizonyára meglepetve méltóztatik lenni, midőn levél érkezik a „12 röpirat” számára innen, hol oly erősek a Lövensohnek, és oly nagyok és méltóságosak a zsidó patronusok; de hiába az öröm közlékeny! Igenis, örülünk: Szalay Imre képviselő szólott és mi győztünk.

Hasztalan volt az erőfeszítés a képviselőválasztás alkalmával, és mi kénytelenek voltunk a hazafiatlanság, a megvesztegetettség vádját eltűrni; küzdöttünk, capacitáltuk a népet; hiába, el kellett bukunk: – Szalay azt ígérte, „amint felmegy, a zsidókérdésben nyilatkozik antisemita nézetből”, ez döntött, – ez ellen hiába volt pénz, hiába fáradság, a zsidók a mi jelöltünk mellett voltak, e „barátságot” eltagadni nem lehetett; Szalay meg lesz választva. Azóta nem volt békességünk, zsidópárt, Jakecz-szolgák volt rendes elnevezésünk; hiába mondtuk, hogy az antisemiták mi vagyunk, a nép csak nevetett benünket, jobban megmondotta ezt nekik Szalay Imre. – Végre szólott, és édesgette a z s i d ó k a t p á r t j á h o z , denúciálta a kóserek előtt a kormányt,

mint antisemitát. – A hatás itt kerületünkben óriási; mi rehabilitálva vagyunk, ismét felemelt fővel járhatunk, a nép látja, és tudja, hogy nem mi édesgettük a zsidókat pártunkhoz, hanem ők tolokodtak hozzánk, a nép ma már látja hogy nem azok igaz barátai, kik nyomorának orvoslását ígérik de a nyomor igazi, talán egyedüli okozói: a zsidókat dédelgetik.

A lengyeltóti választók nagy leczkét kaptak, és Szalay Imre alig fogja a tanulságot, megköszönni, melyet belőle választói levontak.

Végezetül egy kis példát, mily hallatlan ügyefogyottak egyik másik méltóságaink a zsidóval szemben. –Egy nagy úr, szinte kerületünkben, idei természetét egyik magyar bizt. társaságnál biztosította jég ellen. Ezen úr soha sem jelentett jeget, ha nem volt, mint ez a zsidó szokás, szóval egy solide Partei; ez fizetett száztól 2% biztosítási díjat, saját zsidó bérlője azonban ugyanazonféle termények után csak $1\frac{4}{10}\%$, s pedig olykép, hogy névleg ugyan annyit fizetett mint principálisa, csakhogy $\frac{6}{10}\%$ ellennyugtákkal lett kiegyenlítve; – és a nagy úr mégis a zsidókat pártolja, szereti, velük együtt tiszteleg, együtt eszik, sőt i .... k is.

Ennek a magyar biztosító társaságnak igazgatója keresztény lenne??

R . . . r.

Szerkesztői nyílt levelezés.

Ezen, néhány korábbi füzetünkben használt rovatot, – bármennyire szükségünk is lett volna reá, – fontos okokból beszüntetni voltunk kénytelenek. Mivel azonban a magán levelezés sok esetben lehetetlen, például névtelenül beküldött cikkek íróival, e rovatot teljesen mégsem mellőzhetjük. Kijelentjük azonban, hogy ezen az úton csak azon t. levelezőinkkel correspondeálunk, a kik névtelenül vagy álnév alatt küldenek be leveleket hozzánk, s ezenkívül azokkal, a kik maguk kérésnek e rovat alatt választ.

Minden más esetben a magán levelezés útját válasszuk.

Azon cikkek pedig, a melyekre nézve a szerkesztőség részéről válasz nem talál érkezni: a közlendő cikkek sorába fel vannak véve, s közöltetnek, mihelyt a sor rájuk kerül.

O. I. úrnak Győr. Az időközben beállt események által már meg van haladva. Mást kérünk.

Sincerusnak, P. Á. Oly cikkeket, a melyekben bizonyos személyek vannak kritika alá véve, csak az esetben közölhetünk, ha a cikkíró előttünk magát megnevezi, hogy biztosítva legyünk a felől, hogy valaki, – a ki esetleg sémita is lehet, – nem ültet fel bennünket. Egyébiránt, ha az illető megkritizált személyek egész neve nincs kitéve, a cikkíró t. úgysem érheti semmi sem. Kérjük tehát becses nevét velünk közölni.

Azon t. elvbarátainknak, a kik folyóiratunk terjesztése körül oly lelkes buzgalmat fejtettek ki, – az ügy nevében meleg köszönetünket fejezzük ki. Ha mindazok, a kikre számítottunk, és sok esetben joggal számíthattunk, szintoly tevékenységet fejtettek volna ki, nem! – csak legalább maguk továbbra is mindnyájan helyt állottak volna: úgy ma közlönünk ügye másképp állana, mert ez iránti terveinket már ma valósíthattuk volna. Hinni akarjuk azonban, hogy a mi halad, tán mégsem marad el.

A terjesztésben oly fényes sikerrel működött t. elvbarátainkat pedig az ügy nevében arra kérjük, hogy eredménydúsnak bizonyult agitációjukat ezután se szüntessék be.

